

ПОЛИТИКИН

Конкурс за најбољи
дети цртеж

40
ДИНАРА
1952

ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XXVI

Број 680

Субота

9. јануар 1965.

ФЛАШ
ГОРДОН

У овом броју:

ЗВУЧНИ
хијероглифи
ПТИЦА

РОБОТ
преводи
Толстоја

УСПОН
ЛОРЕНСА
ХАРВЕЈА

НАЈСЛАВНИЈИ ТОРЕАДОР
Витешки турнири

Ваздушна
АРЕНА
СМРТИ

МОГУЋНОСТИ И ПОТРЕБЕ

НА КРАЈУ СТАРЕ и у почетку сваке нове године врше се крупна пројектовања остварених могућности и одмеравају даљи подухвати за решавање заједничких и појединачних потреба људи наше земље. Пет година после рата биле су посвећене отклањању ратне пустоши и обнављању земље. После тога у протеклих петнаест година наша привредна достигнућа, од некада заостале аграрне и зависне земље, подигла су нашу земљу у ред средње развијених са могућношћу да се превазиђу уске потребе дневног опстанка и иде на знатно повећани стандард. Пораст националног дохотка у Југославији — што је новостворена вредност по друштво у току сваке године — расте по стопи од 6,5 одсто, што представља 3,5 пута бржи раст, него што је било у старој Југославији.

У овом периоду југословенско становништво повећало се за шест милиона. Сваке године наша привреда увећава за око 160.000 број новозапослених. У исто време број становника на селу се смањило за више од 2.500.000 а градско становништво повећало за више од 5 милиона. Стопа дохотка у Југославији од 5,1 по становнику представља за 2,5 до 4 пута већу од дугорочних стопа развоја данас високоразвијених привреда. Мерио светским мерилима године 1938. национални дохотак по становнику у Југославији износио је 150 долара, док је сада близу 700 долара у просеку. То је више но четири пута. Од тога је повећање од 2,5 пута постигнуто у последњих двадесет година.

Овај скоковит напредак са све ширим могућностима задовољавања све већих потреба прате и неке неизбежне слабости. Пољопривредна производња није могла да иде у корак с порастом индустријске производње. Пораст реалних могућности на пољопривредног становништва само у току једне године повећава тражњу прехрамбених производа за скоро четири одсто, а прираштај новог становништва

за више од један одсто. У међувремену расту реалне могућности потрошње и пољопривредног становништва, не само у добављању индустријске робе већ и оног што сами производе. Нарочито расте потрошња сеоског становништва такозваних протенских производа: меса, млека, јаја и тако даље. Међутим, за једну калорију истих производа потребно је пет калорија из биљних производа.

Поремећаји који при томе настају утичу да цене прехрамбених производа расту и преко планских повећања у циљу усклађивања цена и веће заинтересованости пољопривредних и непољопривредних произвођача за повећање производње и постизање већег стандарда у задовољавању њихових потреба. У том смеру планом је предвиђено, а то се даље спроводи, све веће улагање за унапређење пољопривреде напоредо са модернизацијом индустрије.

План за наредну годину као и план развоја наше земље до краја 1970. године предвиђају даљи напредак управо на усклађивању потрошње како индустријских, тако и пољопривредних производа с још чврђим и мање променљивим ценама. У том правцу остају се знатни резултати. Али с већим могућностима све су веће и разноврсније потребе. У години 1953. производност рада активног лица у индустрији била је 12,5 пута виша него у пољопривреди. У последње две године производност рада у индустрији „само“ је за седам пута већа него у пољопривреди. Разлика која је настала у размаку од десет година не значи смањивање производности у индустрији, већ да се производност рада повећава и у пољопривреди. То је резултат и већих улагања у техничку опремљеност пољопривреде као и планских мера да се што више ускладе могућности и потребе и прошири понуда на тржишту с већим складом цена различитим производима.

СТ. СТОЈИЉКОВИЋ

ПРОБЛЕМ БРЖЕГ РАЗВИЈАЊА ИНТЕНЗИВНЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ И ДАЉЕ ОСТАЈЕ МЕЂУ ГЛАВНИМ ЗАДАЦИМА НАШЕГ МАТЕРИЈАЛНОГ РАЗВОЈА. ИСТАКАО ЈЕ У СВОМ РЕФЕРАТУ ДРУГ ЕДВАРД КАРДЕЉ. ПОСЕБНО ЈЕ ВАЖНО ОБЕЗБЕДИТИ СТАБИЛАН ПОРАСТ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ ЈАЧАЈУЋИ КРУПНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПРОШИРУЈУЋИ ПРОИЗВОДНУ САРАДЊУ И КООПЕРАЦИЈУ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОЂАЧА СА ДРУШТВЕНИМ ПРИВРЕДНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА.

Први југословенски рудник уранијума

У НЕДРИМА Старе планине, у Кали, ради први југословенски рудник уранијума, елемента који је основа за добијање нуклеарне енергије. Руда се концентрује и прерађује у уран-диоксид веома високог степена чистоће који је неопходан у нуклеарној технологији. Од уран-диоксида се справља керамичко нуклеарно гориво или метални уранијум који потом у нуклеарним реакторима ослобађа своју чаробну енергију. Она ће нарочито добро доћи у будућности када се утроше резерве угља и петролеја у земљи. Један килограм уранијума, количина која може стати у две кутије шибнице (уранијум је око 19 пута тежи од воде) може дати топлоте као и 30 тона угља. Разлог што нуклеарна енергија још није нашла широку примену је још веома висока цена сировина и конструктивне реактора од специјалних материјала. Цена једног килограма чистог уранијума је данас око 40.000 динара.

МАЛИ ПРЕДМЕТ ВЕЛИКО ОТКРИЋЕ

Мајушан точак од ископаног минерала стеалита, предмет који би се сваком нестручњаку учинио безначајан и незанимљив, у ствари је једно од највећих археолошких открића у Северној Америци.

Идентификован као део некаког апарата помоћу кога се прело, ова мала округла ствар, у ствари, је први досад познат предмет из викингског домаћинства који је икад ископан на овом континенту. То је још једна потврда већ познате теорије да су Нормани открили и колонизовали Нови свет пре Колумба.

Камени точак нашао је норвешки археолог Ана Стине Ингстад у Затону ливада, на Њуфаундленду, старом викингском насељу откопаном уз помоћ и подршку Националног географског друштва.

Данашњи Затон ливада је усамљено рибарско сеоско на најсевернијем рту Њуфаундленда. Ту је раније муж Ане Ингстад, Нелге, открио остатке првог научно доказаног норманског насеља у Америци. Помоћу метода одређивања старости са радио-угљеником, утврђено је да су ове зграде биле настањене око 1.000. године. Доктор Ингстад сматра да је могуће да је ово насеље основао сам Лејф Ериксон, пошто изглед овог краја одговара опису Лејфовог „Винланда“ у старим сагама.

Према мишљењу Ане Ингстад овај мали камени прстен служио је као точак-замајак на точку за предење вуне. Много сличних котурова из времена Викинга нађено је до сад у Скандинавији и на Гренланду.

Ово откриће говори да су смели Викинзи доводили са собом у Нови свет и жене које су обављале кућне послове док су њихови мужјеви покушавали — без успеха — да 500 година пре Колумба створе једно стално насеље.

Делиблатско пешчара

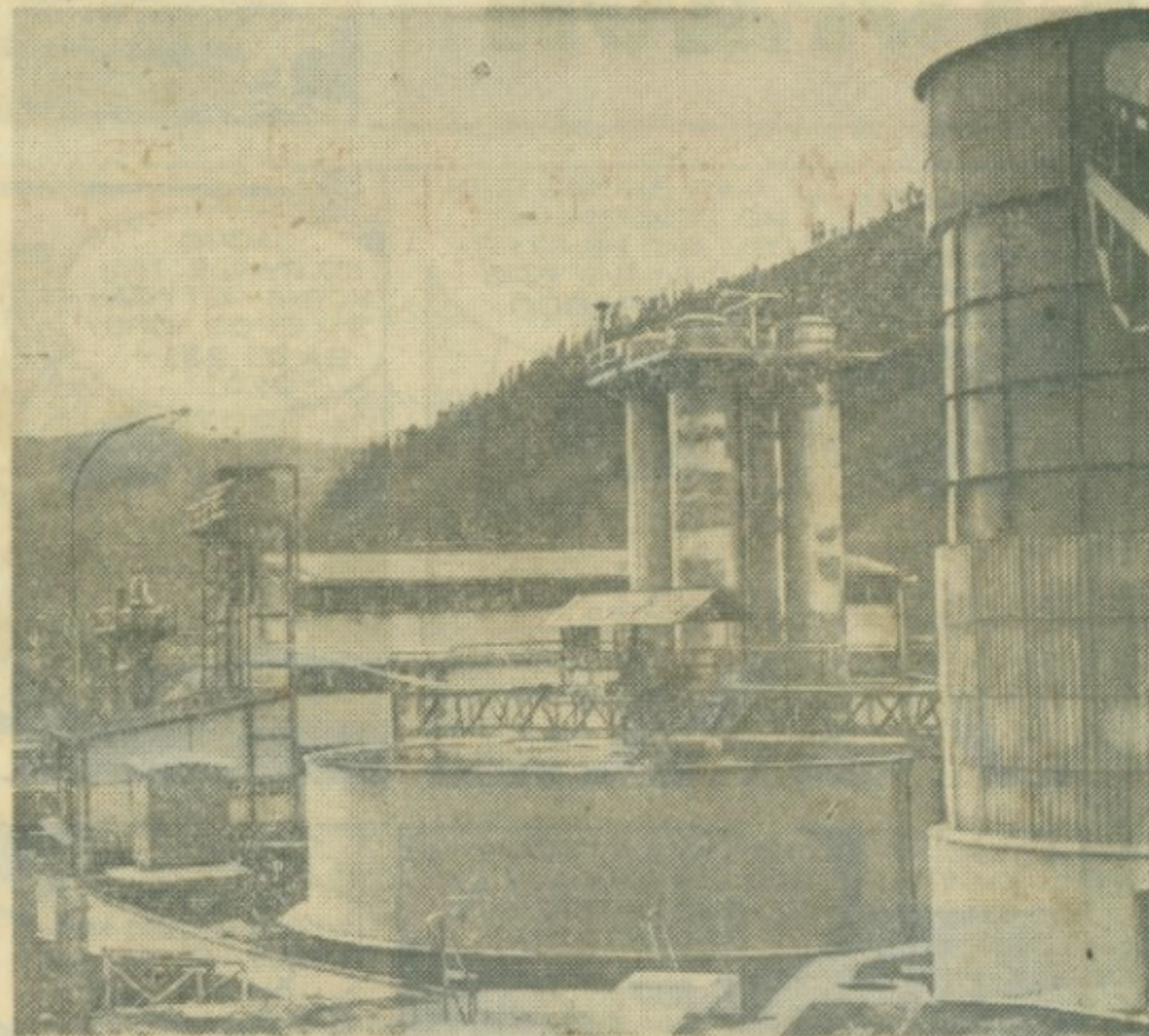
У југоисточном делу Баната налази се чувена Делиблатска пешчара која се простире на површини од преко 400 хектара. Делиблатска пешчара је јединствена шумско-степска природна средина. Тло пешчаре је веома покретно, а клима је степска: топла лета, врело сунце и повремене пљускови, зиме суве, јаки ветрови и ниске температуре.

Биљни и животињски свет у Делиблатској пешчари је посебан, а понеки примерци су ретки и у Југославији и у Европи. Ту расте, поред осталих биљних реткости, степски божур и Панчињев пелен, затим велик број врста лековитог биља. Од животиња ту, поред осталих жи-

ве срне, дивље свиње, дивље мачке, јелени, лисице, орлови, соколи, разне птице певачице, затим гмизавци који су искључиво прилагођени за живот у песку, па разни инсекти, као што су пешчани мрављи лав, богомољка, котрљани и тако даље.

Овде смо само побројали неке, а има и других реткости у овом природном феномену који привлачи пажњу и наших и страних научника.

Потребно је напоменути да је Делиблатска пешчара привлачна и за туристе, нарочито у мају када процвета липа и када се одржава сабор пчелара.

ПОСТРОЈЕЊА ЗА ПЕРАДУ УРАНИЈУМОВЕ РУДЕ У КАЛИ (Снимио: В. Латинкић)

КОНКУРС

ЗА НАЈБОЉИ ДЕЧИЈИ ЦРТЕЖ

Уредништво „Политикиног забавника“ расписује конкурс за — НАЈБОЉИ ДЕЧИЈИ ЦРТЕЖ ученика и ученица основне школе.

Цртеж може бити направљен на основу прочитане песме или приче или слободно направљен из природе или града завичаја.

Последњи дан пријема радова је 1. фебруар 1965. године.

Жири стручних лица прегледаће цртеже и изабрати 30 најбољих којима ће бити додељене награде.

НАГРАДЕ:

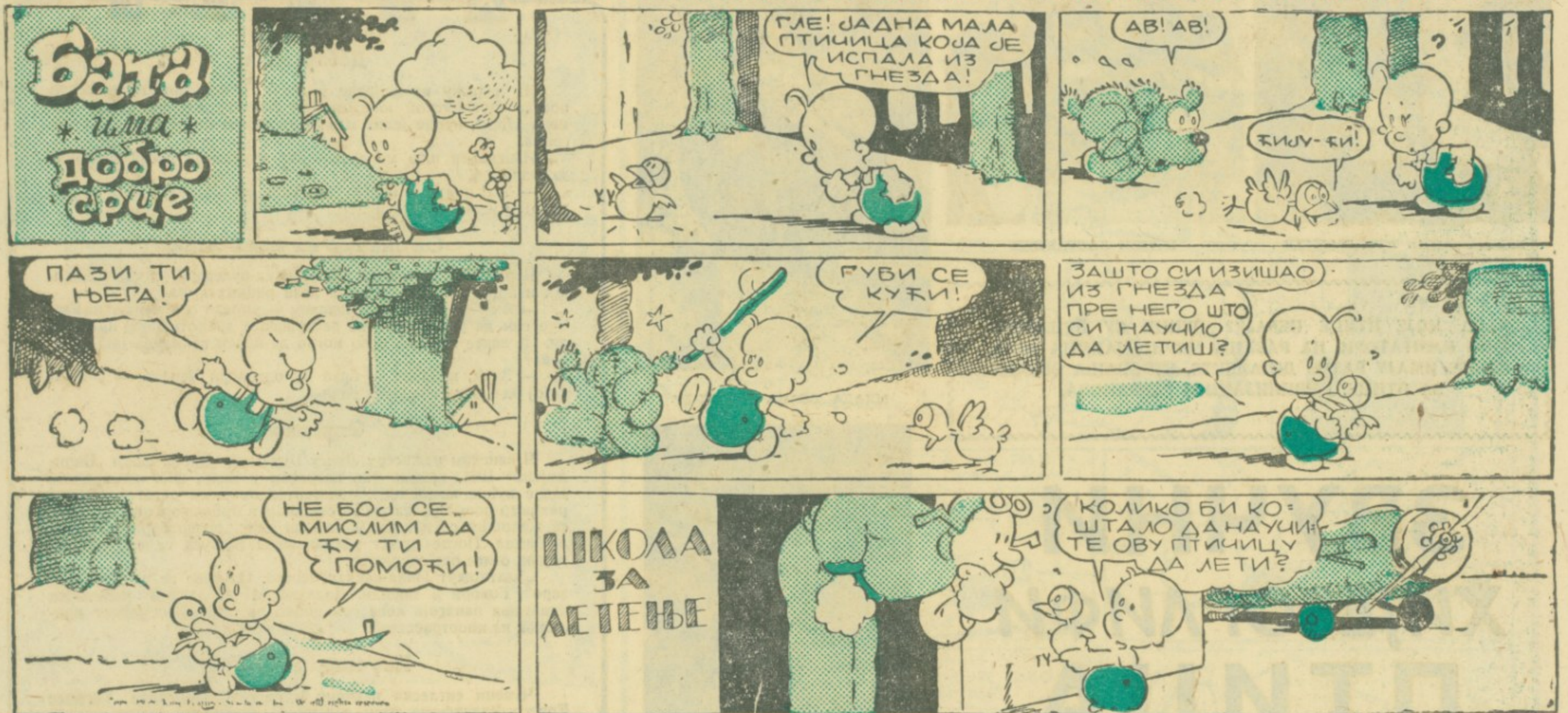
ПРВА НАГРАДА	20.000 ДИНАРА
ДРУГА НАГРАДА	15.000 ДИНАРА
ТРЕЋА НАГРАДА	10.000 ДИНАРА
27 НАГРАДА ПО	5.000 ДИНАРА

Цртеже са којима желите учествовати на конкурс у пошаљите на адресу: Уредништво „Политикиног забавника“ — Београд, Цетињска број 1.

На коверти напишите поред потпуне и тачне адресе ознаку: „За конкурс“.

Исто тако ставите вашу тачну адресу читко написану на полеђини цртежа.

Уредништво „Политикиног забавника“

ШКОЛСКИ РАСПУСТ

СМУЧАЊЕ

ПРИБЛИЖАВАЊЕ зимског распуста доноси и радости, а и бриге како га провести. Уколико сте љубитељ смучања или клизања, онда за вас нема много проблема, сем ако ове спортове не упражњавате први пут ове године.

Код нас постоји више спортских клубова, чији се чланови могу користити смучкама а и за само учење није потребно много новца, довољно је плаћати само редовно чланарину.

Уколико имате срећу да припадате таквом једном клубу или пак имате могућност да набавите смучке од старије браће, сестара, рођака, или пак да их купите дајемо вам неколико савета којих би требало да се придржавате.

Научити смучање је лакше, него што то на први поглед изгледа. Смучке су свакако безбедне, мада имају своју „ћуд“. Због тога први контакт између почетника и њих има за неизбежну последицу: често падање. Али да би се научило добро да смуча мора се и привићи на чешће падање.

Да бисте научили да се правилно и добро смучате потребан вам је искусан тренер, јер смучање је много компликованије, него што изгледа, а осим тога учећи сами стичете лоше навике којих се касније тешко можете одвићи. А затим биће вам потребно и много више времена, јер ћете морати да откривате целу технику сами.

Друга важна ствар је научити возити смучке без страха. Смучке захтевају од вас гипкост и олабављене мишиће.

Шта је све потребно за смучање?

Смучке: како смо већ рекли можете их изнајмити од неког спортског клуба (наравно у коме сте члан) или их купити. И у једном и у другом случају треба да буду од дрвета (јасен). Пазите и на то да подлога и горњи део смучке буду обрубљени са сваке стране са две плоче које штите смучке и осигуравају добар положај на снегу.

Да бисте изабрали смучке према вашој висини најбоље је да користите овај начин: ваша висина плус 20 сантиметара. Уколико сте тежи од 50 килограма додајте по 5 сантиметара на сваких 10 килограма изнад. То можда изгледа компликовано, али ево једног примера:

Ако сте високи 1,55 м: $1,55 + 20 = 1,75$ м.

Ако сте тешки 60 кг (50+10) + 5 см = 1,80 м.

Метода још приближнија и једноставнија: ставите смучке право, дигните руку изнад главе, врх смучке треба да вам додирује длан.

Штапови: треба да буду за око 25 сантиметара нижи од вас.

Ципеле: потребне су специјалне за скијање, али у којима ћете моћи и да идете.

Чарапе: треба свакако да буду од вуне, никако од најлона и не треба их завртати преко ципела. Можда ће тако изгледати мање лепо, али бар снег неће продирати у ципелу.

Панталоне: најбоље је да их направите од оног материјала који не пропушта много снег.

Виндјака или дебео џемпер: могу да вам послуже и за клизање или чак и ходање по граду.

Поред тога потребне су вам још топле рукавице, капа и наочари за сунце, јер снег одбија сунчеве зраке великом јачином.

По завршеном смучању, одмах промените одећу и обућу, а смучке ставите да се суше, наравно не у близини пећи.

И на крају желимо вам да што лепше проведете распуст, ако не на планини онда тамо где ви сматрате да ће бити најбоље.

НАЈБОЉЕ ПЛАЋЕНИ БИЦИКЛИСТА

ТОМИ СИМПСОН, 26-годишњи Енглец из Јоркшира, је бициклически шампион. Он је познатији у иностранству, него у Енглеској. То наводи на мисао да је он спортиста светске класе у спорту за који Енглеци немају много наклоности. У Енглеској њему не досађују ни скупљачи аутограма, који дозлогрде и трећеразредним фудбалерима.

Симпсон вози свој „мерцедес“ и од француске компаније „Пежо“ прима годишње стални хонорар у износу од преко 10.000.000 динара. Њему толико нуде за учешће на разним тркама у Европи. Награде које обично добија на свакој трци дели својим људима који му помажу да стекне славу. Једном свом даваоцу темпа за само једну трку дао је 1.400.000 динара.

Иако млад, Симпсон је веома искусан борац и ђењен међу врхунским бициклическим, као што је Француз Жак Анкетил, који је и сам за свега неколико „знојавих“ сезона постао милионер. Симпсоново име се први пут појавило 1961. године у европским листовима. Тада је стигао пети у трци Париз—Ница, други у трци Ментон—Рим, први у класичној етапној трци у Фландрији. Године 1962. у трци Тур д'Франс, тринаестог дана, успео је да у најтежој етапи обуче жуту мајицу и на крају освоји шесто место — боље него иједан Енглец пре њега или досад.

Симпсон радо узима учешћа у једнодневним тркама, јер ту је он прави шампион. „Лекли д'Фрас“ један од најбољих француских спортских листова у свету, и свакако веома заинтересован бициклизмом, ставља Симпсона међу врхунске бицикliste. Само је Анкетил успео да победи Симпсона у општој супер-престиж класификацији.

Највећи Симпсонов тријумф је победа у трци Милано—Сан Ремо (288 км) у Италији, где је поставио рекордну брзину: 43 км на час. Међу 230 најбољих европских бициклиста Симпсон је био први. Овај успех га представља као могућег светског шампиона у бициклизму.

Гимнастика у месџу

СВАКА од ових вежби коју вам предложимо не траје дуже од 2—3 секунде па се према томе, ако не радите редовно гимнастику, не можете изговорати недостатком времена.

● Станите у довратак. Свом снагом уприте о бочне даске врата трудећи се да подигнете своје тело.

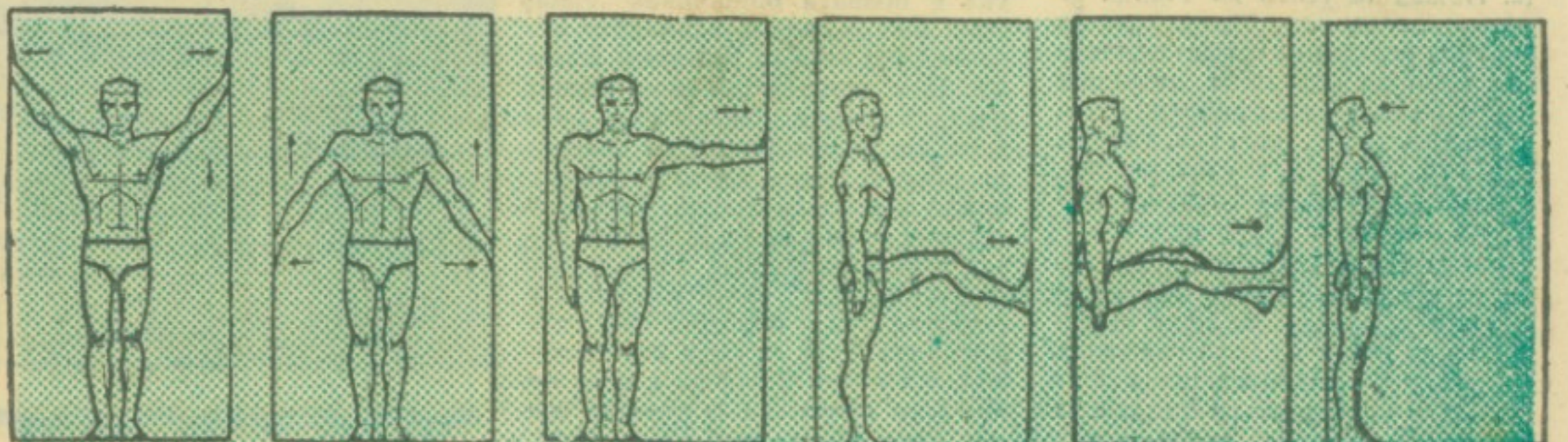
● Променивши положај руку, учините то исто.

● Вежбу поновите и трећи пут, али само једном руком.

● Ова вежба је за мишиће ногу. Стојећи на једној ноzi, другом уприте у бочну даску довратка. После 2 до 3 секунда промените положај.

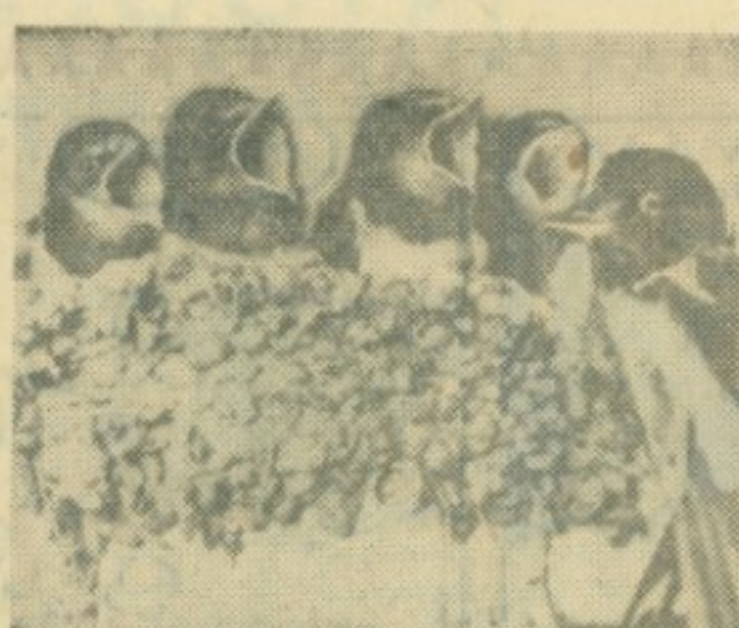
● Из читавог овог комплекса вежби, ова је најтежа. Опирући се обема ногама и леђима, покушајте да се одржите извесно време у ваздуху.

● И мишићи врата могу се развијати „експресном“ гимнастиком. Положите под главу јастуче. Правац напора треба да буде као што је приказан на нашем последњем цртежу.

МЛАДЕ СОЈКЕ КРЕШТАЛИЦЕ

ПТИЦИ ЛАСТАВИЦЕ

МЛАДА ВРАНА У ГНЕЗДУ

САСТАНАК ПРЕД СЕЉЕЊЕ

КАДА КОЈЕ ПТИЦЕ ПЕВАЈУ? ПТИЦЕ СУ НЕНАДМАШНИ ИМИТАТОРИ. НА РАЗНИМ МЕРИДИЈАНИМА ИСТЕ ПТИЦЕ ИМАЈУ РАЗНЕ ДИЈАЛЕКТЕ. ВЕРОВАЊА ВЕЗАНА ЗА ПТИЦЕ. ЦИВИЛИЗАЦИЈА ГАВРАНОВА.

ЗВУЧНИ ХИЈЕРОГЛИФИ ПТИЦА

ЕЛЕКТРОНСКИ гавранови, галови и неке друге птице су добро познати на многим аеродромима света. Пре него што ће атерирати неки млазњак, нервозни путници, који се у доколици шетају надомак писте, чују какофоничну птичију гласова необичан хор у коме се без плана разлеже грактање, цвркутање, шиштање. Реч је о гласноговорницима који емитују траке са птичијим гласовима.

Показало се да је то најбољи начин да се писте ослободе непожељних птица које понекад прозвучују тешке авионске несреће. Привучене истородним гласовима чији смисао разумеју птице се сјате око микрофона и тако ослободе летне стазе. Слични уређаји се данас постављају у лукама, око постројења рибље индустрије и поља са културама које страдају од птичје прождрљивости.

Људи су одувек били омађијани птичијим гласовима. Птице играју велику улогу у композицијама Курена, Рамоа и Хајдна. Бетовен је овековечно пој славио у Пасторалној симфонији, у Шекспировим драмама оне носе „поруке богова“. У народу се проносе многе легенде и веровања у вези са птицама. Сматра се да три ука буљине доносе несрећу, да кукавце кукавице означава неверност, крик свраке наговештава паре и богатство, а кукурицање петла у зору најављује брак пун неслоге и свађе. У Гијани се глас птице котинге, који јасно одзвања до удаљености од више километара и у интервалима од неколико минута, слуша са страха хошоптовањем. У Индији се птице толико воле и поштују да је још у XIX веку за њих подигнута прва птичја болница. У Бразилу се пепељаста макухван сматра за весника гостију, а у Мексику се један рођак нашег дрозда назива птицом са 400 језика која све разуми и све предвиђа.

Француски књижевник Диро де ла Мал, који је живео у прошлом веку, уживао је у песми птица. Он је свако вече легао између шест и седам сати, а устајао је у поноћ да би могао да слуша редослед којим се птице буде и њихове ране јутарње песме. Он је запазио да се зеба буди већ око један сат ноћу. Она је први весник новог дана. Затим се једна за другом разлежу песме проглавке, препелице, славуја, коса, врапца и најзад сенице. По његовој оцени домаћи врабац је најлепши од свих птица.

Немачки орнитолог Бехштајн ду го година проучавао је пој славуја. Најзад је успео да утврди 27 кључних реченица које овај птичији виртуоз изговара. Он је мајсторски умео да одзвучи мелодије следећих славујских гласова: тшоу, тшоу, тшоу, шпе, тшу, тшоуа, тшо, тшо, тшо, куутиу, куутиу, куутиу, куутиу, такоу, тскоу, тскоу, тскоу тскоу, тси, тси...

Научници су исто тако приметили да птице у разним крајевима имају своје дијалекте мада се догађа и да птице из врло удаљених земаља могу разумети једна другу. Један орнитолог из Вандеје је приметио да провансалски косови

МЛАДИ ГАВРАН

имају друкчији нагласак од оних из Оверња. И говор гавранова се може препознати према крају из кога они потичу.

Амерички професор Фрингс и Француз Граме репродуковали су преко гласноговорника у Француској траке са гласовима америчких сврака, док су у САД разгласне станице шириле крике за помоћ француских гавранова. Занимљиво је да су у америчкој покрајини Мејну гласови француских птица остали сасвим незапажени у току лета, а у Пенсилванији у току зиме. Заузврат, пенсилванијске свраке се одзивају на песму француских сврака, па чак и препелица, чим почне лето.

Птице су најбољи имитатори међу животињама. Понекад то проузрокује низ невоља и несрећа па крилати глумци морају бити убијени. У железничкој станици и раскрсници железничких пута у Каселу прошле године морао је бити убијен један кос који је тако верно подражавао сигнале маневарских возова да је претила опасност да проузрокује озбиљне саобраћајне несреће. У неком француском селу један његов сабрат, пре неколико година, проузроковао је праве политичке трагедије. Даровити имитатор је научио напамет појање литургије једног сеоског свештеника и до цео дан је извијао у разним крајевима села побожне црквене мелодије, што је необично развеселавао председника општине и антиклери калце, а доводило до беса његовог главног месног супарника — свештеника. Најзад је свештеник намамо коса у цркву и убио га.

Члан француске Академије наука и познати природњак Леон Бине био је сведок необичног супарништва између два коса. Један кос је у свом пространом кавезу изводио читаве колоратурне бравуре. Да би му дани били веселији, неко се сетио да му у кавезу придружи младу женку. Све је у почетку било у реду. Међутим, после неколико недеља дошљакниња је научила све арије и мелодије староседеоца и непогрешиво их је звиздала. Тада се први кос растужио и ућутао. Више није хтео ни гласа да пусти. То је трајало све док једног јутра мачка није поје-

ла женку која је неопрезно изашла из кавеза. Само десет минута касније први кос се распавео као никада раније у животу.

У осамнаестом веку се канаринац сматрао за најбољег певача. Луј XIV је имао једног канаринаца који је умео да отпева десет разних арија флауте и један прелудијум. Птичари су за добре паре продавали дресиране канаринце који су умели да одзвуче бар шест разних мелодија. У архивама једног бележника нађен је уговор по коме је један птичар продао канаринца за баснословну цену од 200 екија. Он се обавезивао да ће његов питомца певати низ песмица и мелодија под условом да он сваких осам дана вежба са њим, јер је памћење птица краткотрајно.

У доба Револуције аристократског канаринца заменио је популарни чворак. Он је према Диросу де ла Малу имао од свих птица највише смисла да отпева полетну Марсељезу.

Гавранови су се одувек сматрали за најинтелигентније птице. Неки посматрачи су били сведоци чудних скупова гавранова на којима се судило окривљеном сапелменику. Док чувари будно мотре на кривца који снуждоо чучи у средини скупа, судије оштро гракћу на њега и најзад изричу пресуду. Кривац може бити протеран из јата или убијен на лицу места. Тибергер и Лоренг су забележили да гавранови пуштају крике одређеног значења, чим приметите грабљивицу. Њихово грактање означава опасност, одређене правац одакле она долази и начин на који непријатељ припрема напад.

До сада су најмање проучавани гласови живине мада се они у највећем миру могу пратити. Истраживачи су открили седам „речи“ које кокошке упућују пилићима. Између осталог оне упозоравају на опасност и позивају на окупљање.

X Y M O R

Добар знак

На изласку из дворане у којој се одржавало књижевно посело француском књижевнику Жозефу Кеселу, писцу романа „Лав“, приђе једна млада девојка и замоли за два аутограма.

Изненађен што му тражи два аутограма писац је упита за разлог.

— Ах! знате, у замену за ваша два потписа ја могу да добијем једног Азнавура.

Он зна где их може наћи

Чарли Чаплин сретне на Холивуд-булевару једног од својих непријатеља — власника низа робних кућа.

— Ах — рече трговац Чаплину — управо сам мислио на вас. Чуо сам да учествујете на вечерашњој добротворној представи. Не знате где бих брзо могао да нађем неколико јаја- мушкова?

— Знам, како не — брзо му одговори Чаплин — у било којој од ваших извршних радњи.

Опрезност

Шпанском режисеру Луису Буњелу, чији је филм „Виридијана“ 1961. године био награђен у Кану, због немарности једне кућне помоћнице, одлетео је омиљени папагај. Славни режисер веома је жалио за смешном и брбљивом птицом. Али, са жалашћу се мешала и бојазан због „репертоара“ његовог љубимца. После дужег размисљања Буњел се одлучио да објави оглас ове садржине:

„Златножут Инка-какаду нестао. Одазива се на име „Пизаро“. Говори и звижди. Додајем да не делим политичка схватања папагаја кога сам добио на поклон од једног пријатеља из иностранства“.

Научник и фармер

Чувени енглески научник и носилац Нобелове награде Ернест Радефорд свим силама се трудио да једног старог фармера, на чијем је имању проводио одмор, убеди да у обрађивању земље треба да прихвати нове методе које препоручује наука. Међутим, стари фармер је упорно остајао при ономе што је научио од свог деде и оца. Најзад је Радефорд изгубио стрпљење и рекао:

— Ваља ипак ја боље знам од вас, јер ја сам завршио два факултета.

— Тиме ме не можете убедити! — мирно му одговори фармер на кога Радефордови факултети нису učinили никак утисак. — Ја сам једном имао једно теле које је сисало две краве и уколико је више сисало уколико је постајало — веће теле.

ВУК ДАКУ МЕЊА...

Куцнули се...

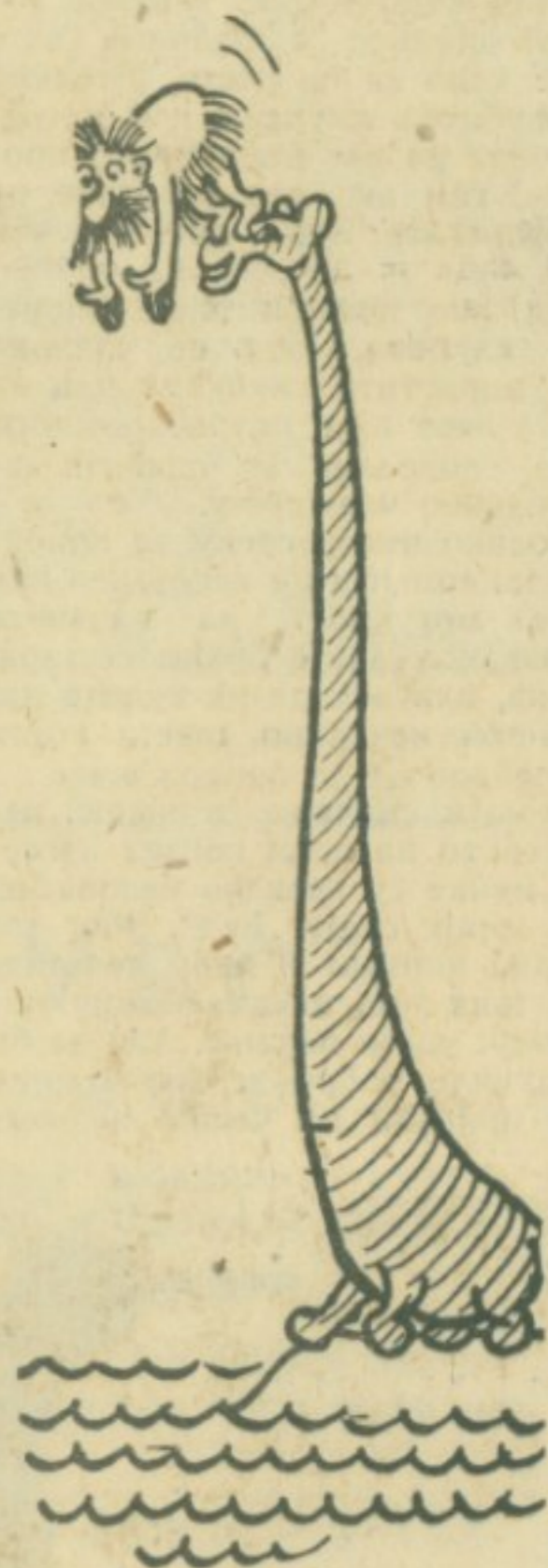

Испили...

Повечерали

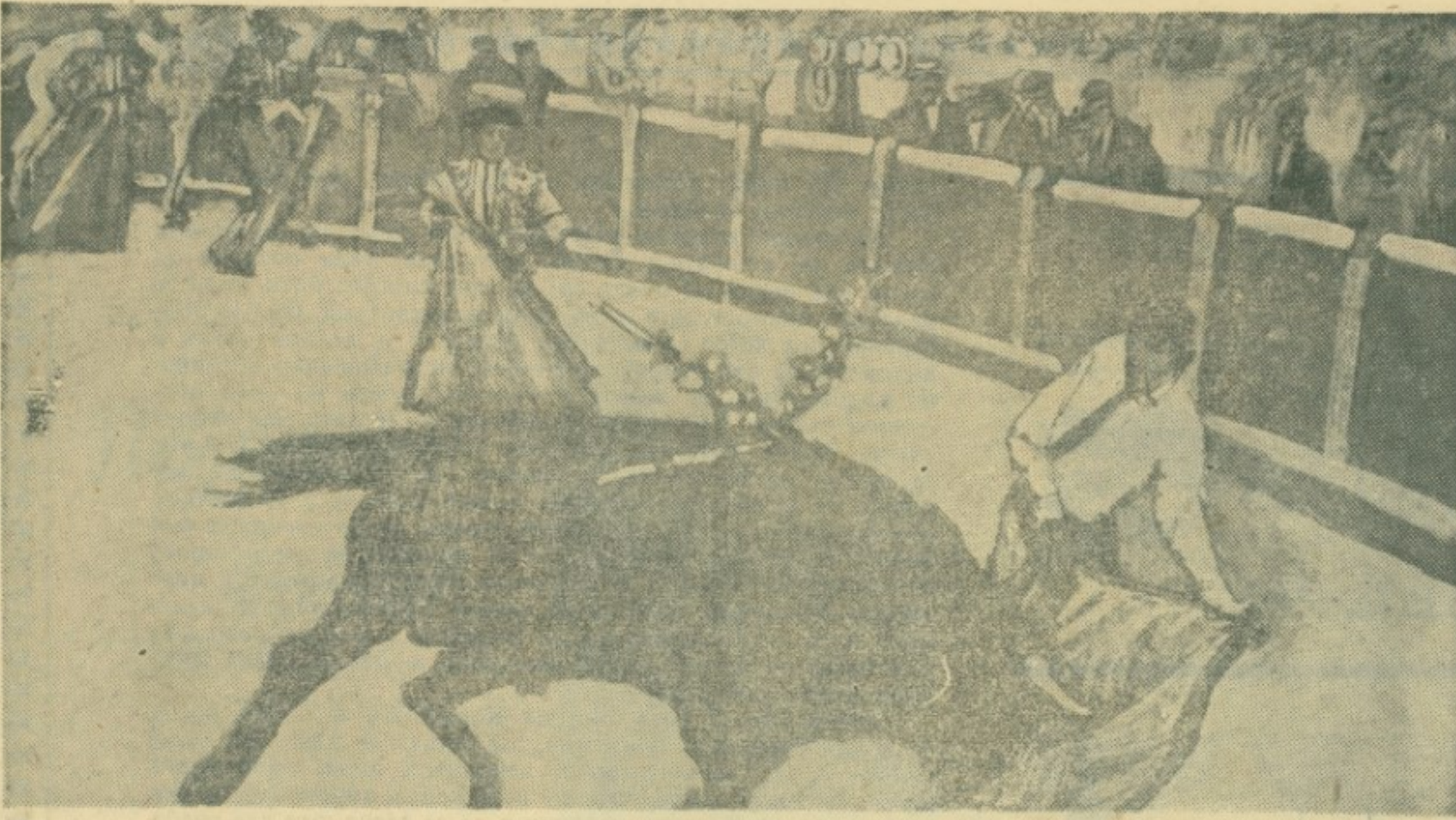
СКОК С ТОРЊА

ПРОИЗВОДЊА ДОБРОГ СИРА НИЈЕ ЛАКА СТВАР

Производња доброг сира није лака ствар, али и поред свега тога нека наша пољопривредна добра као што је „Беље“, истакала су се у том послу. На слици је једно одељење Творице млечних производа „Беље“ у Белом Манастиру. При производњи сирева, на пример, врло важан моменат је да се у сир стави строго одређен проценат соли. Велики комади сира потапају се у нарочите базене пуне слане воде. Сав посао се обавља при одређеној температури.

МАДА СЕ ИМЕНА БЕЛМОНТЕА И ХОЗЕЛИТА КАО И ДРУГИХ ВЕЛИКИХ БОРАЦА СПОМИЊУ СА ДИВЉЕЊЕМ, ИПАК ИМА ЈЕДНО ИМЕ КОЈЕ СЕ СПОМИЊЕ СА СТРАХОПОШТОВАЊЕМ. ТО ЈЕ ИМЕ НАЈХРАБРИЈЕГ ТОРЕАДОРА — МАЕРА.

Маера није имао тако брз успон као Белмонте. Он је радио као бандерилерос код Белмонтеа пуне четири године. После тога почео је и сам да се бори. Али, на његову каријеру највише је утицала трагична смрт његовог идола Хозелита, кога је један бик убио 1920. године. Смрт Хозелита

Најхрабрији ТОРЕАДОР

НА ПРЕДЊЕМ СЕДИШТУ један гледалац обучен у плаво одело постајао је све нестрљивији, док је посматрао борбу у арени.

— Тако се не бори с биком, говорио је он гласно, обраћајући се својој дами.

Лице му је било орловско. Тај израз лица је добијао од орловског носа и орловских очију дубоко сакривених у очној дупљи. Разлог зашто дан није био у арени, јер је то био славни Маера, видео се у великом белом завоју који је покривао његову леву руку. Неколико дана раније рог једног бика пробио је шаку леве руке што би сваког другог човека привезало дуже времена за болнички кревет.

Али, Маера није био обичан човек. И поред очигледног бола који се одражавао на његовом лицу, а што се показивало честим притискивањем десне руке преко леве, он се нервозно вртео.

— Стани пред животињу, кукавицо. Буди мушкарац! — викао је.

— Али, то је врло незгодан бик, — говорила је његова дама.

— Он му даје повода за то, — одговорио је Маера. — Животиња одмах позна ко је кукавица и наваљује.

Кад је матадор који га је замењивао отишао до ограде да узме пешкир и убрише лице, Маера није могао више да издржи.

— Види кукавице како бежи пред биком! — рекао је бесно, а онда, ослањајући се здравом руком на ограду, прескочио је и нашао се у арени.

— То је Маера! То је Маера! — почела је да виче одушевљена публика, која је одмах познала свог љубимца, мада је био у цивилу.

Али публика је нагло зачмелела од запрепаштења. Бик који се налазио само двадесетак метара од Маера за тренутак га је радознано посматрао, а онда као да га је препознао и зажелео да му се освети што је побио толику његову браћу, јурнуо је на њега.

Маера је у почетку стајао у арени са левом руком у џепу док је десном руком поправљао машину. У устима је пркосно држао запаљену цигарету. Када је бик јурнуо на њега, он је само извадио своју рањену руку из џепа и стао пред бика као кип. Сви су веровали да му нема спаса, али он је хитро скинуо свој капут и када се бик нашао пред њим само неколико стопа, он је здравом руком потурио капут на који је бик налетео свом свагом.

Промашивши први пут човека бик се брзо окренуо и поново јурнуо на Маера, Али, Маера је остао на истом месту као укочан. Здравом руком поново је потурио

свој капут, тако да је разбеснели бик пројурно поред њега удаљен свега неколико сантиметара.

Пет пута је страшни бик налетео на голоруког човека који је као кип стајао на једном месту и пет пута је бик пролетео поред њега, промашивши својим страшним роговима за длаку. И не обраћајући више пажњу на бика, Маера је хладнокрвно, полако, отишао ка свом месту са цигаретом која је још стајала у његовим устима, док је публика урла од заноса.

Може се расправљати да ли су Белмонте или Хозелито имали више стила чим да ли су Аруза или Ордонез били спектакуларнији од Манолете. Али, сви који су гледали борбе са биковима сложиће се да је најхрабрији борац против бикова био Маера.

Анатомија храбрости је врло сложена ствар. Храброст се јавља у много разних облика. Ако је човек храбар за једну ствар то не значи да је он храбар и за неку другу. Код Маера храброст се манифестовала просто на тај начин што у њему уопште није било страха. Хемингвеј, који је познавао све познатије борце против бикова, највише се дивио Маери.

— Он је савршено познавао бикове, — писао је Хемингвеј. — И све што је чинио, чинио је са потпуним разумевањем, свесно. Сем тога био је врло горд; то је био најопаснији човек кога сам познавао.

Рођен је 1896. године у Тријани, „колеџи борбе са биковима“. У младости је сањао да буде матадор као и већина шпанске омладине. То је био (а и сада је) једини начин да се сиромашни дечаци постану богати и славни. Потајно, увече, он би са својим пријатељем Белмонтом украо неки чамац и прелазило преко реке Гвадалкивр да би на великом ранчу могли да се боре с биковима. Стражари би пуцали на дечаци, чим би их видели да се шуњају око бикова.

Али, како сиромашан дечак може да упозна бика, ако не посматра добро све његове навике, нарочито када је бик разјарен. Они који су имали новца могли су да иду у специјалне школе где су учили о борби с биковима.

Белмонте, који је био старији четири године од Маера, брзо се афирмисао као одличан борац. Тај, као чигра окретан човек био је један од највећих генија свих времена у арени. Нико ни о чему другом није говорио до о њему и његовом највећем ривалу тог доба Хозелиту. Хозелито — високи танки Циљанчид — био је највећи борац, посматрано са научне стране.

трагично је утицала и на његовог највећег ривала Белмонтеа, тако да се и овај велики борац повукао из арени. То је био тренутак да се појави ново име и то је био Маера.

Када је Маера имао посла са неким незгодним биком, он није стајао на месту и чекао напад животиње, већ је сам ишао на бика каткада стојећи, а каткада на коленима да покаже свој презир према њему. То није била никаква театрална поза, већ се он заиста није плашио никаквог бика на свету. Народ је говорио: „Он је де живе бикове“.

После две тешке повреде он је био још храбрији, а његов стил све бољи. Да је мало дуже живео, он би несумњиво био највећи борац свих времена поред тога што је био и најхрабрији. Године 1923. Маера је имао 64 кориде у току једне сезоне, више него иједан борац до тада. Свака од тих борби била је врхунац храбрости од чега се гледаоцима кожа жежила и свака борба била је рекорд и у новчаном погледу.

Један од многих посетилаца и обожавалаца Маера рекао је:

— Када је тај човек био у арени и изводио своје смртоносне бравуре, ја нисам смео да гледам, већ сам стављао руку на очи.

Други су говорили да је Маера због тога храбар, јер је био туберкулозан и знао је да му је скоро крај, па боље да умре храбро у арени, него у кревету.

Врхунац Маериног достигнућа био је 1924. године, шест месеци пре смрти. Те године у Мадриду је била приређена једна корида за „златно ухо“. Маера је имао да се бори против Лаланда, Вилата, и Ел Алгабена, тада највећих бораца на свету. Тог дана је Маера превазишао и самога себе. У тој борби он је користио само леву руку, мада је имао против себе једног страшног бика. Добио је „златно ухо“ једногласном оценом судија и одушевљеним одобравањем гледалаца.

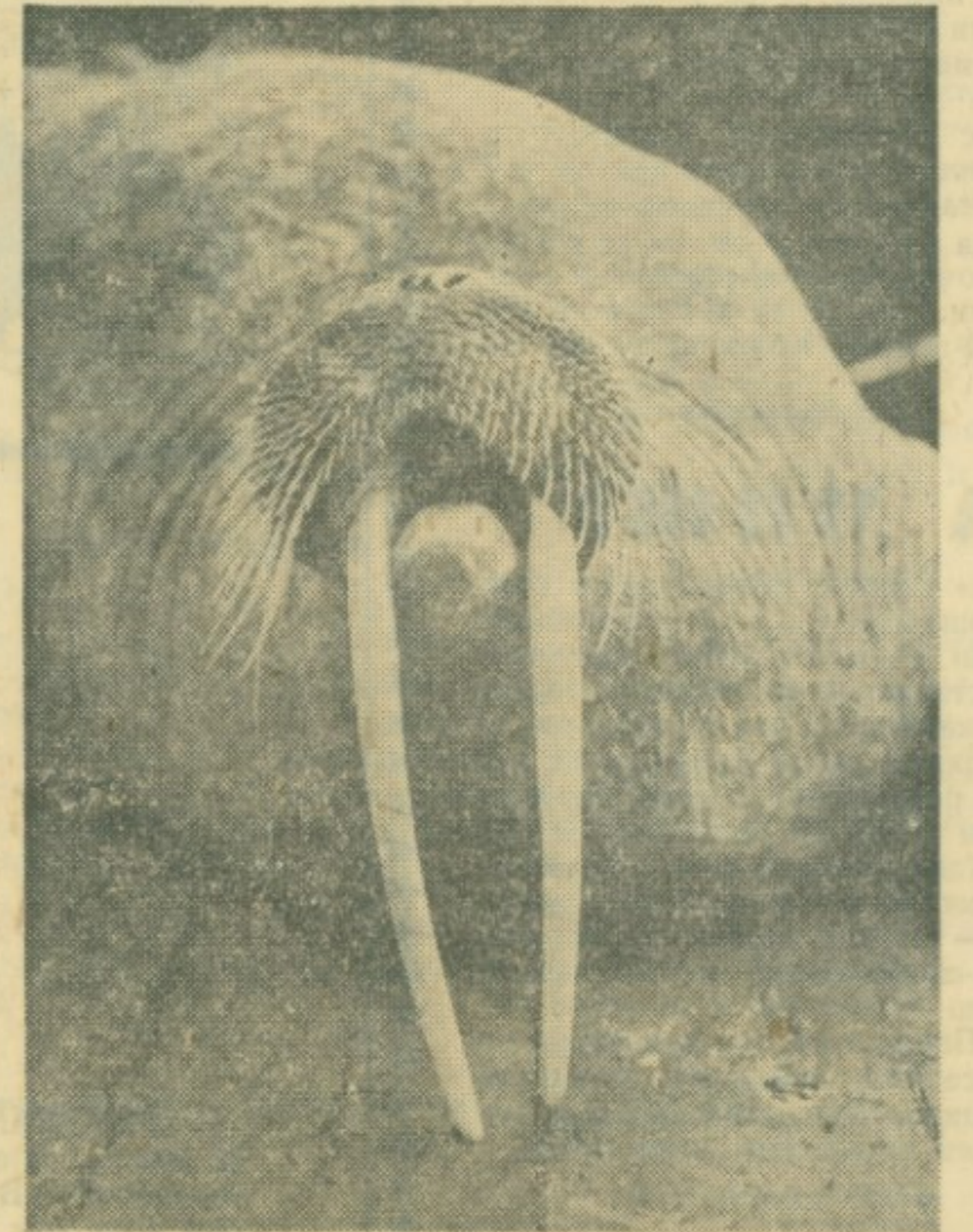
Мада је туберкулоза све више уништавала његово тело, Маера је живео неуредно, без одмора. Као да је хтео да надокнади дужину живота неспавањем и забавама, а изнад свега борбама у арени. У последње време једва је стајао на ногама, али гледаоци то нису могли да примете. Умро је скоро на ногама, у децембру 1924. године, од запаљења плућа, која је туберкулоза „скоро појела“.

Тако је завршио један матадор о коме је Хемингвеј писао као о најхрабријем борцу на свету и који је пркосно стотинама пута смрти у арени да би подлегао под муклој болести.

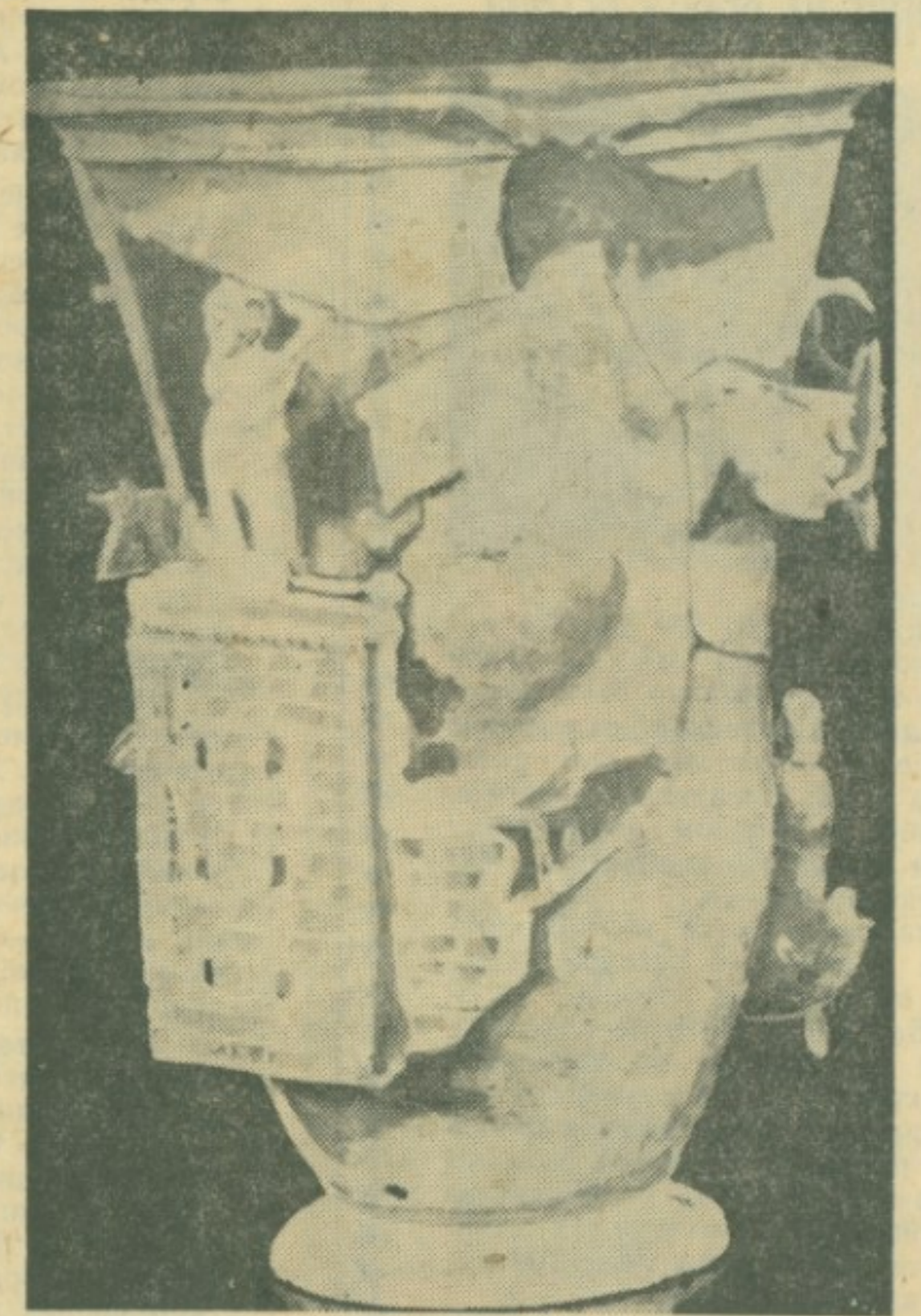
САН У АЛКОХОЛУ

У Холандији је пронађен нов начин за конзервисање живих морских риба: бацају их у ведре напуњене алкохолом. Рибе у истом тренутку заспе. Да би једна таква риба оживела, довољно је преместити је у морску воду.

МОРСКИ КОЊ

Морски коњ или морж (*Rosmarus rosmarus* или *Odobenus rosmarus* или *Trichechus rosmarus*) храни се шкољкама, раковима и њима сличним животињама. Он живи у већим скупинама уз обале Северног леденог мора, где је највише распрострањен. Кожа му је дебела, жућкастосмеђа и скоро гола. Глава је округла и у сразмери са осталим телом готово мала. Прса су му јако развијена. Његови очњаци могу бити дугачки скоро пола метра, веома су јаки, а служе му као добро оружје и оруђе. Из главе штрче надоле. Помоћу ових очњака он се пење на санте леда, копа ракове и мекушце и буши дно чамца, ако наиђе и ако му се то прохте. Глас му је сличан рзању коња, а понекад и рикању вола. Он може да достигне тежину од 1.500 килограма, а дужину и преко седам метара. Људи га лове због очњака, али и због масти.

РЕТКА ВРЕДНОСТ

„Ваза са Фароса“, на којој се види александријска кула, пронађена је 1937. у Бергаму. Ова јединствена ваза потиче из I века наше ере. Налази се у Народном музеју у Кабулу у Авганистану.

ЕЛЕКТРОНСКИ ВОЂАР

На једној изложби одржаној недавно у Базелу, у Швајцарској, био је приказан робот који поткресује гране на воћкама и другом дрвећу. Апарат се причвршћује уз стабло при самом дну. Притисне се дугме и — електронски вођар лагано се пење уз стабло крешући са стране гране и граниче. Када изврши задатак и стигне до унапред одређене висине, машина се сама спусти низ стабло.

Кошнице од ђласџмасе

У неким земљама, као у Источној Немачкој, драго је дефицитни материјал. Још 1959. године почеле су се кошнице у тим земљама да израђују од пластичне масе — полистирола. Пчелиња друштва су добро презимљавала у оваквим кошницама и у пролеће су се добро развијала, али примећено је да пчеле на неким местима нагризају овај материјал.

Данас се кошнице израђују од полистирола у комбинацији са дрветом: сандук се прави од липових дашчица дебљине 8 см, па се споља лепи плочицама полистирола дебљине 25 мм. Као лепак користи се поливинил-ацетат. Кошнице се споља обоје.

А МИШ?

Да би усртини једног миша који му је оштетио тепих у аутомобилу, Италијан Умберто Монтанари из Боље ставио је у чинију с водом комад карбида и све то затворио у кола. Наиме, он се надао да ће гас што се развија при додиру карбида с водом усртинити миша који је до таде лукаво измицао свим постављеним замкама. Да ли се тако и догодило — остаће заувек тајна. Јер, гас је експлодирао, готово сасвим уништио аутомобил и оштетио гаражу. Поред тога, од експлозије су на суседним зградама попуцала многа окна. Миш, међутим, није био пронађен — ни жив, а ни мртав.

Кармин у јеловнику

По поруци једне фабрике хемијских и козметичких производа, двојица немачких хемичара из Франкфурта дуго су испитивали како кармин за усне утиче на здравље жена, јер га оне стално, с храном, уносе у организам. Хемичари су дошли до занимљивих података. Жена која се редовно шминка „поједе“ сваког дана око 8 милиграма кармина. Та количина овог средства за улашћивање, утврдили су хемичари, потпуно је безбедна по здравље жена.

СВЕ ВЕЋА ПОТРОШЊА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ НА СЕЛУ У БЕЛГИЈИ

Белгија има око 200 хиљада пољопривредника, од којих се једна петина само делимично бави пољопривредом. Потрошња електричне енергије на белгијском селу расте из дана у дан. Електричне енергије, просечно, у сеоском домаћинству утроши се око 160 киловата по једном хектару поседа.

Узимајући податке из пољопривредне области — источне Фландрије, просечно се годишње утроши у Белгији за потребе пољопривредне производње: за механичку мужу крава око 30 милиона киловат-часова, за топле леје за производњу расада и поврћа 54, за одгајивање пилића 72, за хидрофоре за добијање пијаће воде 20, за грејање воде 36, за фрижидере 140 милиона киловат-часова.

Предвиђа се даље повећање утрошка електричне енергије на белгијском селу и то за загревање земљишта, топле леје, грејање полова у стајама, сушење сена, вентилацију стаја, хлађење млека, конзервирање жита, проветравање утралењих пољопривредних производа итд.

значе. Па ипак, помињани уз Панчићево име они имају своје посебно значење.

На својим великим истраживачким излетима по Србији Панчић је, у пратњи својих студената, увек полазио уз звуке ове песме. И давао јој је свој смисао: бити млад је редосно; младост даје снагу свим подухватима. Она је подстрекач без којег се не може. Младост је ведрина духа и подстицај за све напоре. Панчићев истраживачки ботанички радови били су весели и радосни излети по свим пределима Србије. Са својим студентима он је откривао лепоте „вечне књиге“ природе и биљног богатства Србије. С њима се пењао на Копаоник, не једном. „С ученицима Велике школе он је обишао у Србији толике планине и уз њихову помоћ открио толико значајних ствари да би сваки од тих наших студената заслужио своје почасно место у нашој ботаничкој науци“. И Панчићев миљеник, велики и прекрасни Копаоник, који је са својим ђацима обишао неколико пута — послужио му је песнички и родољубиво као подстицај да њиме загреје омладину љубављу према природи и научном раду.

„Чули сте... чега има на Копаонику и около њега, тога или томе подобнога има, где више где мање, по целој Србији, руда свакога рода, лековитих вода, пространих шума, плодних поља, угодних положених винограда, и све то чека да се свестрано проучи и да се сазна шта где треба да се уради, да нам се добра и уживања намноже. А на кога чека све то него на вас, млада браћо, који сте се наукама посветили. Прионите оној животи која је вашој срећној доби урођена, да време, које вам је измерено, што боље употребите! Учите све што вам прилике доноси, а најбоље проучавајте своју лепу постојбину. Не велам да то чините у овом правцу или оном, по овој или оној струци; сваки може изабрати себи што је њему драго, што његовој спреми, његовом стању и његовим наклоностима одговара...“

То су одломци из једног говора који је Јосиф Панчић као професор Велике школе 1869. године одржао студентској омладини.

ПАНЧИЋЕВИ ИЗЛЕТИ

„ГАУДЕАМУС игитур...“ стара је ђачка песма, која је весело одјекивала вековима где је год било „учеће се омладине“. „Веселимо се што смо млади и нека живе сви они који нам помажу да кроз знање нашу младост учине лепшом и бољом...“ То је, у ствари, смисао ове прастаре ђачке и студентске химне.

Године 1846. дошао је у Београд млади приморац, доктор медицинских наука, Јосиф Панчић. Да пође у Србију, наговорио га је Вук Караџић и Панчић је прихватио Вуков савет, иако ништа одређено није знао шта би требало да ради у својој новој постојбини. Био је доктор медицине, али изнад свега страстан ботаничар, који је своје знање стицао на бујним ливадама, по шумским проплавцима, по нашим брдима и планинама, на неиспитаним земљиштима где је расло познато и непознато биље, и тамо где је ретко крочила људска нога осим, можда, хајдучка.

У Београду се млади доктор, иако без сталног запослења, убрзо свашао. Приморац из села Угрина, с оне голе и обешумљене стране Велебита, он је ту нашу горостасну планину готово сву прокрстарио. Из љубави према биљкама постао је планинар, одушевљени и страсни љубитељ природе.

„Гаудеамус игитур“ — та се песма певала у једној београдској гимназији и у лицеју, али никада ван школске зграде. А када је доктор Панчић дошао у Београд, он је око себе окупио друштво које се „његовом смелашћу упутило чак на Авалу“, а та се старим Београђанима чинила тако удаљеном да се још и двадесетак година касније говорило: „Какав је то ужасни штрапац ићи до Топчидера, а на Авалу — бокбудиснама!“

Панчић је у Београду 1846. провео само неколико месеци, а већ је успео да прикупи друштво које је из „вароши у шанцу“ пешке приређивало излете на Авалу, с чијег је врха, с рушевина Порчиног града, одјекивала песма „Гаудеамус игитур“ — пуна радости и весеља, и посебног уживања у дивној београдској околини. Као научник-ботаничар Панчић је имао посебан интерес да приређује излете, јер је уз пут скупљао у свој хербаријум ретко биље, а у веселом друштву „заслађивао своју науку“. Био је и добар певач. Нарочито је волео песму „Дуни вјетре са Леванта“, коју је донео из свог приморског завичаја и преседио у своју нову домовину. Та се песма радо певала у Београду у оно време када је наш главни град имао једва петнаест хиљада становника, а од тог броја неколико хиљада Турака.

Панчић је започео свој живот српског научника у Београду, са излетима на Авалу и проучавањем флоре београдске околине. На тим излетима, у веселом друштву, певала се стара ђачка химна. Готово тридесет година касније, када је Панчић био уважени научник, професор Велике школе, познат и далеко ван мале Кнежевине Србије као ботаничар и проналазач чудесног и изузетног биља које расте на њеној земљи — поводом једне његове личне прославе, ђаци Велике школе, уз бакваду, запевају су пред његовом кућом „Гаудеамус игитур...“

Био је то свечани студентски поход у част свом уваженом професору — „Чичи“ како су студенти звали Панчића. Држали су говоре. Пред Панчићевом кућом светлело је неколико стотина бакљи. Узбуђени научник одговорио је својим ђацима: „Десет живота човечјих да живим не бих могао потпуно одредити ону биљницу која се зове ботаника...“ Па је потом дрхтавим гласом запевао своју омиљену песму радости коју је јединодушно и бурно прихватио скуп испред његове куће.

Свакако да је необично наглашавати већ неколико пута ту студентску химну, чији стихови уз име овог нашег великог ботаничара и не би требало нешто изузетно да

У светској ботаници чувена је Панчићева оморика. Он је за њом трагао по шумама Србије пуних двадесет пет година. И опет уз помоћ својих студената на једном дугом излету, који би се данас могао назвати „научном екскурзијом“ — пронађена је и утврђена та чувена оморика, прекрасан и диван украс наших старих шума, једина и јединствена у свету.

„Године 1875. пођем са четири ученика... и по дугом лутању по Златибору и по Тврди... нађем се у Заовинама... пред омањом групом непознатих ми четинара... Запитах сељак, који су ме у том путу пратили, да ли то неће да буде тражена оморика, а то ми један од њих потврди с примедбом да је он с тог дрвећа скинуо гране што су пре некако година у Београд послате, али да је заборавио место где их је убрао. Први преглед оморике и њеног ситног рода утврди ме у мојој првој мисли да то није ни јела ни смрча већ да је то за нашу флору нова фела дрвећа...“

И тада, професор и студенти запевају од радости „Гаудеамус игитур“, јер их је само снага младости и поред свих тежоба путовања, довела до жућеног циља. Веселимо се што смо млади и што радост младости уносимо у сваки свој рад — ускликнуо је пресрећни професор Панчић, јер је коначно открио и утврдио своју оморичу која расте само на нашој земљи.

Године 1880. Панчић је прикупио обилан материјал од оморике и разаслао га ботаничарима у Европи не би ли се њен систематски положај боље одредио. Оморика је примљена као нова врста и „најзад је признаше и Енглези и врло је симпатично поздравиле као значајну новост која се јавља свету под лепим обележјем своје рођене земље...“

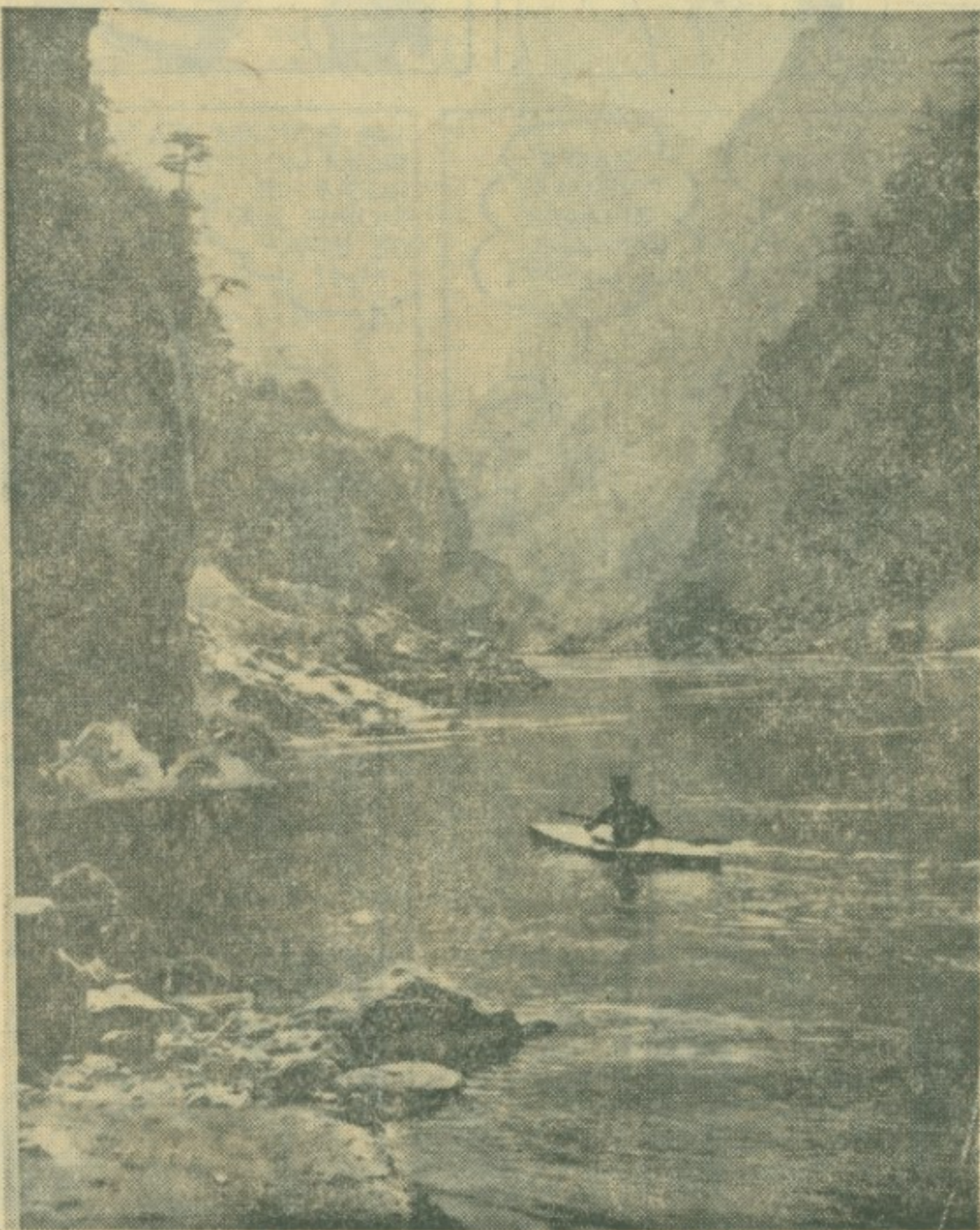
ЗАБАВНИКОВ МАГАЗИН

Пейзажи Дрине

У нашој земљи има много река које због своје бујности и других лепота око њих привлаче многе домаће и стране туристе. Али, ниједна река нема „распевану и бесну природу“ као Дрина. Као зелена неман она жури кроз кречњачке клисуре, које су негде високе и до хиљаду метара. Негде је тиха, негде је усковитлана, негде је плитка, а негде је дубока. Она постаје од две реке: Пиве и Таре.

Тешко би се нашао човек који би могао избројати све лепоте у њеном току дугом 333 километра. Тешко би се нашао човек који воли природу, а који би могао лако да одвоји поглед од природних лепота у њеном сливу чија површина износи 19.677 квадратних километара. На њој је јако развијено сплаварење које се користи не само у туристичке сврхе, него и у привредне.

Дрина је веома брза и плаха река, има велике падове и огромну хидроенергију, која са њеним притокама износи преко 2 милиона киловат-часова. Код Зворника на Дрини подигнута је велика хидроцентра.

Уређује Паја Пајак

Испит

Гаја, Паја и Влаја треба да полажу пријемни испит за гимназију. На сам дан испита, када је већ требало да пођу, запита их Паја:

— Јесте ли спремни?
— Да, чак и на најгоре — одговорили су у хору сестрићи.

Објашњење

— Ујка Паја — нита Гаја — нита је то опера?
— Опера? — мало збуњено ће Паја. — То ти је кад један човек другог убије бодежом а овај, уместо да падне на земљу, пева из свег гласа.

Разочарање

Мали Миша први пут је био у школи.
— И чему су те научили? — нита га по повратку ујка Мики.
— Ничему! — дубоко уздахну ђак-првак. — Само су нам наредили да и сутра опет дођемо.

Није пашљив

Свиђа ми се овај коњ — каже кунац Шиља који продаје коња — само стрепим да није пашљив.
— Уопште није пашљив. Он увек спава у потпуно мрачној коњуници и никад се још није уплашио — одговори Шиља.

Хвалисање

— Мој отац увек једе само говедину — хвали се један дечак пред Влајом — и јак је као бик.
— Чудно! А наш ујка Паја једе само рибу и досад још није научио да добро плива — одговори Влаја.

Истовремено

Затекао Паја Белку и Пату како везу и задовољан каже:
— Боље је када се виде жене како везу иглом него језиком.
— Али, ми веземо истовремено.

Злоба

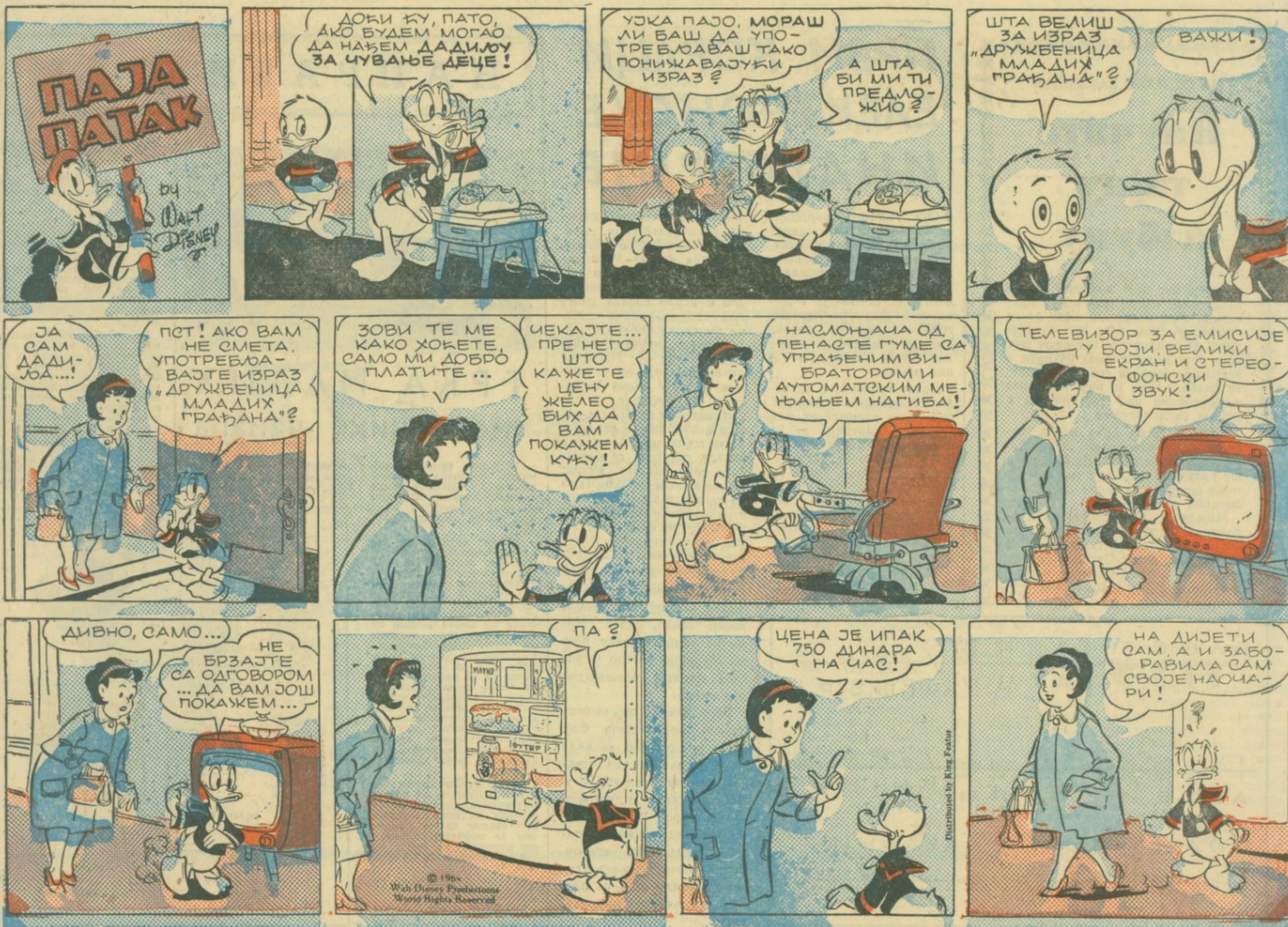
— Увек ме прође глава кад дође доктор! — хвали се Белка.
— Али онда сигурно њега заболела глава — рече заједљиво Пата.

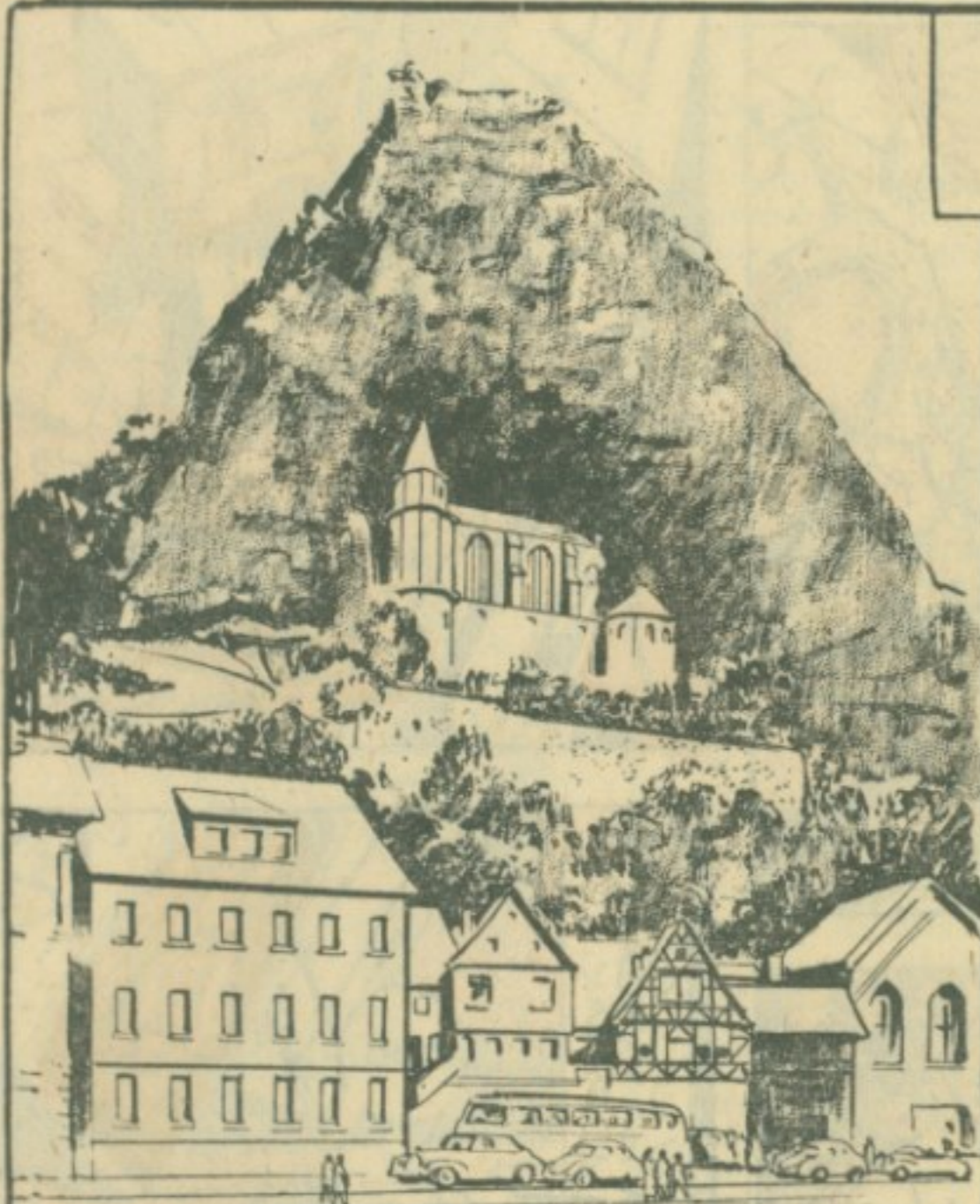
Није му јасно

Шиља седи за столом у кафани и зове поново келнера:
— Да ли је ово вино што сте ми донели — вода, или је ова вода — вино?

Једино тако

— И ти се збиља усуђујеш да се супротстављаш Пати? — чудни се Шиља.
— Наравно, нита ти о мени мислиш?! Само, онда говорим грчки.

**ПЕКИНСКА ЦРКВА
У ИДАР-ОБЕРШТАЈНУ
(НЕМАЧКА)**

САГРАЂЕНА ЈЕ ЈОШ ПРЕ 600 ГОДИНА У ПРИРОДНОЈ ПЕЌИНИ У ЈЕДНОЈ СТЕНИ ИЗНАД ГРАДА

Ripley's-Веровали или не!

© King Features Syndicate, Inc. 1944 World rights reserved

РАТ ЗБОГ ПОКЛОПЦА

ЕМИР АЛИ ИБН АЛ ХАЈ ВЛАДАР БОРНАУ, У АФРИЦИ, СА 1000 КОЊАНИКА НАПАО ЈЕ СУСЕДНО ПЛЕМЕ АХИР ДА БИ ПОВРАТИО СЛАМНИ ПОКЛОПАЦ ЗА ТИКВУ КОЈИ ЈЕ ОД ЈЕДНЕ ЖЕНЕ ИЗ ЊЕГОВОГ ПЛЕМЕНА УКРАО ЈЕДАН АХИРЕКИ РАТНИК
ЕМИР СЕ ДОМОГАО УКРАДЕНОГ ПОКЛОПЦА, АЛИ ЈЕ ЗБОГ ЊЕГА ИЗГУБИО 70 РАТНИКА

МЕШРОБ МЕШДОТ

(361-441)
САСТАВИО ЈЕ ДВЕ АЗБУКЕ - ЈЕРМЕНСКУ И БУРБИЈАНСКУ - КОЈЕ СУ У УПОТРЕБИ ВИШЕ ОД 1500 ГОДИНА

СТАКЛЕНИ ЦИЛИНДАР СА ЛАМПЕ

КОЈИ ЈЕ, ЗА ВРЕМЕ РИБОЛОВА, ИЗГУБИО ПАТ ЛЕНЕХЕН ИЗ МОНТИЧЕЛА, У АМЕРИЦИ, НАШАО ЈЕ ОН САМ ПОСЛЕ 5 ГОДИНА КАДА ЈЕ УЛОВИО ЈЕДНОГ ГРГЕЧА КОЈИ ГА ЈЕ „НОСИО“ НА СЕБИ КАО КАКАВ ОМОТАЧ!

ОКРУГЛЕ ЦИГЛЕ

УПОТРЕБЉАВАЛИ СУ СТАРЕ ИНКЕ У ПЕРУУ ЗА ПОДИЗАЊЕ СВОЈИХ СВЕТИХ ГРАЂЕВИНА

Олеандар

СА ЦВЕТОВИМА У 20 РАЗЛИЧИТИХ БОЈА ОДГАЗИО ЈЕ НИКОЛА СИДЕРАКИС ИЗ ВИТИЈЕРА (КАЛИФОРНИЈА)

**ПРЕМА РОМАНУ
В. ИГОА**

ЗВОНАР БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ

НЕКО ЈЕ ИСПОД ПЛАТФОРМЕ!

ИЗВУЦИТЕ ГА! ДА ГА ВИДИМО!

ТО ЈЕ КВАЗИМОДО, ЗВОНАР! КВАЗИМОДО, ГРЕБЊА БОГОРОДИЧИНЕ ЦРКВЕ!

ПРЕД КВАЗИМОДОВИМ ИСКРИВЉЕНИМ ЛИЦЕМ И ДЕФОРМИСАНИМ ТЕЛОМ, ГОМИЛА ЈЕ УСТУКНУЛА И УЖАСНО КРИКНУЛА...

ТО ЈЕ НАЈЛЕПША РУЖНОЋА КОЈУ САМ ИКАД ВИДЕО! БИЋЕ ТО САВРШЕН ЛУДАЧКИ ПАПА!

... А ЗАТИМ СУ СЕ ЊИХОВИ КРИЦИ ПРЕТВОРИЛИ У ПОВИКЕ ОДОБРАВАЊА. БИО ЈЕ ТО ЊИХОВ ЛУДАЧКИ ПАПА... НАЈРУЖНИЈЕ ЛУДАЧКО БИЋЕ У ПАРИЗУ.

У ЧИТАВОМ ПАРИЗУ НЕМА РУЖНИЈЕГ... ОН ЋЕ НАМ БИТИ ЛУДАЧКИ ПАПА!

**КО ЈЕ
ГАЗДА**

Недавно је енглески лист „Тајмс“ јавио да се у Тихом океану, у групи острва Фиџи, продаје острво Најтауба чија површина износи више хиљада хектара. Сопственик острва, нека мисис Хенингс, продаје острво, јер јој је муж умро. Цена острва је 70 хиљада фунти стерлинга. У истој вести пише да је продаја једног острва из групе Фиџи веома ретка појава, јер је већина њих насељена доморацима.

На острву Најтауба данас нема житеља, јер су се сви одселили на суседна острва. Додуше, у листу не пише на основу чега мисис Хенингс влада острвом и шта ће се догодити, ако се домораци одлуче да се врате у свој зачицај.

БНЖ и БУМ
by JOE MUSIAL

ХА! АЛА ЈЕ ПИШТАЉКА!
КАКВА ЈЕ ТО ГЛУПОСТ?

ШАРОВ УВЕК ОДГОВОРНИ НА МОЈУ НЕЧУЗНУ ПИШТАЉКУ ЗА ПСЕ!
АВ!

ЗАР ТО НИЈЕ ЗГОДНО? БАМ ИМА НЕЧУЗНУ ПИШТАЉКУ ЗА ВАБЉЕЊЕ ПАРА!
ШТА ЈЕ ТУ ПАМЕТНО?

МИ СМО НАПРАВИЛИ НЕЧУЗНУ ПИШТАЉКУ ЗА МАЧКЕ!
СТВАРНО? БАШ БИ МИ ДОБРОДОШЛА ЈЕДНА МАЧКА! ПОДРУМ ЈЕ ПУН МИШЕВА!

ТАКО! СИ ГУРНО КЕ ТЕ БАР ЈЕДНА МАЧКА ЧУТИ!
ДАХ! ГАМО ТИ ДУВАЈ!

МИСЛИШ ДА КЕ ДЕЛОВАТИ?
ЗАШТО НЕ БИ!

И ЛАВ ЈЕ МАЧКА... САМО ВЕЛИКА!
ШМРК ШМРК ШМРК

ПУО ПУО... МАМА! МАМА!!

НЕБЕСА! ПРЕСТАНИ! ПРЕГЛАСНО СИ ДУВАЛА У НЕЧУЗНУ ПИШТАЉКУ!

ТРИ ТОМАСИНИНА ЖИВОТА

WALT DISNEY

Ружа мира

Пред сам почетак другог светског рата један француски цвећар одгајио је нову врсту руже. Нови цвет још није био добио званично име — јер свака нова врста цвећа, као и сваки нови проналазак, мо

ра да има патент и одговарајућу документацију — а у Француску је већ улазила немачка војска. Цвећар није хтео да његово дело падне фашистима у руке. Уз велики труд њему је пошло за руком да биљку и сву документацију која се односи на одгајивање цвета евакуише у Енглеску последњим паробродом.

Али, рат се завршио и цвет је добио име „Ружа мира“. А када је 1945. године у Сан Франциску одржавана конференција о стварању Организације уједињених нација, на столу делегата стајале су вазе са „Ружом мира“ и поред сваке таблица с натписом: „Надам се да ће моја ружа подсећати људе на њихов дуг у борби за мир“.

СКЕЛЕТ СТАР 30.000 ГОДИНА

Совјетски археолози ископали су недавно један људски скелет који је, према њиховом мишљењу, стар 30.000 година. Место налазишта лежи 200 километара северозападно од Москве. У изјави коју је дао сараднику листа „Труд“, археолог Михаил Герасимов каже да се ради о скелету човека између 50 и 55 година који је био пажљиво сахрањен заједно са украсима.

Према вести објављеној у „Труду“, човек чији је скелет нађен живео је у камено доба. Сличан скелет био је 1868. године нађен у Француској и класификован као „кроманјонски“ човек.

ЗА МАЈСТОРСКИ одиграну улогу у енглеском филму „Пут у високо друштво“ Францускиња Симона Сињоре добила је Оскара. Међутим, глумца који је играо младог безосећајног каријеристу мимоишло је ово одликовање. Па ипак, овај филм је био за Лоренса Харвија одскочна даска за највише висине интернационалне славе.

Данас, две године касније, „програчунати каријериста“ није само један од најтраженијих мушких старова, него и најмлађи, најсамовољнији режисер и продуцент Холивуда. Први филм који је режировао „Доручак у Ђелији смрти“ није му додуше донео једнодушну похвалу критичара, али ипак ласкаве атрибуте као „још незрео, али крајње даровит и генијалан“.

„Мистер тврдоглавка“, како га свуда у филмској метрополи називају из дна душе мрзе његове филмске партнерке. За време снимања филма „Ход кроз дивљину“ Каписин је била на рубу живчаног слома, а Ким Новак, са којом је играо у филму „Људска потчињеност“ према комаду Сомерсета Мома, окарактерисао је као неталентовану глумицу. Само са Елизабетом Тејлор, која је иначе позната као жена људива и тешке нарави, „мистер тврдоглавка“ се одлично слагао. Али иначе Лоренс Харвеј због своје

УСПОН ЛОРЕНСА ХАРВЕЈА

беспштедне отворености којом изражава своје мишљење, због своје уображености и екстравагантности има врло мало пријатеља у Холивуду.

Енглези су га у своје време жестоко нападали због тога што се усудио да као млад човек вози најотменији од свих аутомобила ролс ројс, а Американци су му нарочито узели за зло што је у једном отменом ресторану звучним пољупцем у образ поздравно гувернера Калифорније

кога уопште није лично познавао. Његови противници, којих нема мало, шапућу пакосно иза његових леђа: „Кладио бих се да је тај Харвеј на исти начин направио каријеру као што је то убедљиво демонстрирао у својем филму „Пут у високо друштво“.

Његови критичари бар у једном погледу имају право: Лоренс Харвеј потиче из врло сиромашне средине. Рођен је као Ларушка Миша Скикне 1. октобра 1928. године у Јонишкису, Литва-

нија. Родитељи су му били сиромашни сељаци и никако нису могли да изађу на крај са својим живахним, али до крајности необузданим сином. Миша је изостајао из школе и бежао од куће кад год му је била воља. Када му је било дванаест година, породица се иселила у Јужну Африку. Али, њихова материјална ситуација није се нимало побољшала. Сањали су о банословним налазиштима дијаманата или бар о стварању солидне егзистенције, али планови су им пропали у првом реду због непознавања енглеског језика. Ни до данашњег дана двоје старих људи није успело да добро научи енглески језик.

Мали Миша није могао да се ослободи ружног осећања да се стиди својих родитеља. Желео је да бар он прође боље у животу. Већ је у четрнаестој години тежио да се успне високо, по било коју цену, па макар и по цену фалсификовања докумената. Побегло је од родитеља и ступио у краљевску јужноафричку морнарицу. Превара се вероватно не би тако брзо открила, да га није очајна мајка пронашла и његовим претпостављенима открила његове праве године. Сада је за Мишу додуше било коначно свршено са морепловством, али ипак му је успело да омраженој школи каже збогом.

Ступио је у један пројектантски биро и од првог новца који је зарадио уписао се на вечерњи курс једне глумачке школе. Миша је додуше врло ревносно студирао класичне и модерне улоге, али није могао да добије анга-

жман у правом позоришту. С времена на време наступао је у дилетантском позоришту или приликом неке свечаности у предузећу. Па, ипак, ова спорадична глумачка активност помогла му је да за време рата не оде на фронт, него да наступа у војничким позориштима, а осим тога да о државном трошку пропутује Египат и Италију.

Данас он о томе говори на свој помало афектирани начин. „Тада је у мени сазрела одлука да једном постанем светски путник интернационалног „шоу“-заната“.

После отпуштања из војске млади човек се у Лондону уписао у чувену „Краљевску академију за драмску уметност“, чији су ученици пре њега били Алек Гинис, а знатно касније Питер О'Тул, Алберт Фини и многе друге звезде енглеског „новог таласа“.

Миша, који се тада већ звао Лоренс Харвеј, напустио је школу одмах чим му је успело да се упозна са славном, од њега знатно старијом позоришном и филмском глумицом Маргаретом Лејтон.

Почео је да живи на великој нози, иако није поседовао неки знатан властити капитал. Да би што пре упао у очи театарским и филмским магнатима, Лоренс-Миша изнајмио је луксузан апартамент у Мејферу, отменој четврти Лондона. Шоу је одела код најкупљег кројача у граду и усудио се да вози ролс ројс. Данас категорички одбија да га је материјално помагала Маргарета Лејтон с којом се после кратког познанства оженно, а после свога великог успеха у филму „Пут у високо друштво“ развео. Он каже: „Позајмљивао сам новац од сваког мало имућнијег човека кога сам познавао и направио праве брегове дугова које сам касније поштено и мучно отплаћивао. Читава та раскош била је само споља. Када сам био сам, живео сам само од сендича, јаја и сланине. Као што је познато у стомак се нико не може заврнути“.

Да би за филмске и позоришне продуценте постао интересантан човек, с којим се исплати правити уговоре, учинио је Лоренс још нешто: посећивао је школу доброг понашања, јер у Енглеској са својим данашњим америчким манирима тешко да би продор. Гвозденом вољом трудио се да научи оксфордски акценат. Данас, уз немаран покрет каже: „То није било ништа друго него чиста имитација. Никада ми тај отмени говор није прешао у крв; у пријатељском кругу сада као и раније говорим свој уобичајени јужноафрички „сленг“. У сваком случају Лоренс Харвеј мора да је био добар „имитатор лордовских гласова“, јер, иначе, вероватно не би био ангажован у чувеном Шекспировом Меморијалном театру, у Стратфорд у Евоу.

Све раније понуде, изузев главне улоге у филму „Кућа таме“, одбио је. Његов старт на филму је додуше катастрофално промашио, па ипак је годину дана касније добио „улогу снова“ — Ромеа у филмованом Шекспировом „Ромеу и Јулији“. Ни овај колор-филм није донео неки финансијски успех. Сизан Шентај, која је играла Јулију, никада више није добила ниједну улогу у филму. Она је нечујно нестала са сцене. Али, ни за њеног Ромеа тада — 1953. године — није још почео успон у висине. Једном су му дали улогу пропалог боксера, затим је у Холивуду снимано „Талисман“ и после тога се дуго о њему ништа није чуло. Упркос свега није хтео да промени свој начин живота. Држао се на висини и одбијао готово све улоге које су му нуђене. Умало да није одбио и улогу хладног каријеристе у одличном филму „Пут у високо друштво“. После дугих преговора постигнута је сагласност.

Куда је „Пут у висине“ одвео пркосног Лоренса Харвеја рекла смо у почетку. Свој циљ, да постане светски путник интернационалног „шоу“-заната, „мистер тврдоглавка“ је неоспорно постигао. Он снима час на Филипинима, час у Мањили, час на Крети, а у Холивуду се ретко може видети. Па, ипак, постоји нешто што га као магнет привлачи у филмску метрополу: лепа 42-годишња Џоан Кон, пребогата удовица једног филмског магната. Када је у питању Лоренс Харвеј који данас изгледа као 25-годишњак, не може се знати да ли је с његове стране посреди права љубав или рачун, јер у компликованом душевном животу „мистер тврдоглавка“ не спазе се чак ни његови малобројни пријатељи.

Безазлено њишање

Хумореска од Ахима Фрелиха

Локомотива је стајала под паром. На перону, дуж вагона, истегао се ланац оних који су испраћали своје. По свему се осећало да знак за полазак само што није дат. И баш тада дежурном отправнику возова пришао је човек и по тапшао га по рамену.

— Опростите, ја сам Швафел — кратко се представио. — Могу ли нешто да вас питам... Хоће ли воз кренути по реду војње?

— Да, као и увек, по реду војње! А откуд вам је пало на ум такво питање?

— Па, све може да се догоди. — Ма хајдете — зачуђено га погледа отправник. — Шта би могло да се догоди?

— Можда у пећи локомотиве нема ватре?

— Разуме се да у ложишту има ватре.

— Јесте ли се својим очима уверили у то?

— Не, нисам зивиривао.

— Ето, видите! — победнички ће Швафел. — Значи, воз ипак може да се задржи.

— Доста! — прекиде дежурни сабеседника. — Воз креће тачно по реду војње.

— Али, слушајте — није се предавао Швафел. — Зар ми сами нисте казали да нисте заувривали у пећ, опростите... у ложиште? Значи, ви не можете стопроцентно бити уверени да ће воз кренути тачно по реду војње.

— О ложењу воде бригу машиновођа и ложац!

— А ако ни они нису заувривали?

— Не, поштовани господине, они су заувривали — готово је крикнуо дежурни. — Ено погледајте: из

димњака локомотиве сукља дим. Значи, ватра гори.

— Али, можда је тај дим остао од јуче? — наивно је претпоставио Швафел.

— Нееее!... То је данашњи дим, господине!

— А зар не може нешто друго да спречи да воз не пође на време? Очи дежурног напуниле су се сузама, а обрве му отишле уврх чела.

— Шта то друго, до ђавола?

— Ако, извините, ватра у пећи, опростите... у ложишту, не гори довољно добро. Шта онда? И код нас код куће ватра понекад не гори добро, само тиња. Тада смо при морали да дувамо, да доливимо бензин, да...

Дежурни отправник нагло прекиде Швафела и вапијућим гласом хистерично виче:

— Бога ради! Ево, због ваших глупих питања закаснили смо са от прављањем воза. Требало је да још пре пет минута дам знак за полазак.

— Ето видите, ја сам вам још у почетку разговора казао: може се нешто догодити...

ИЗ НАУКЕ И ТЕХНИКЕ * ИЗ НАУКЕ И ТЕХНИКЕ * ИЗ НАУКЕ И ТЕХНИКЕ

МОСТ БЕЗ КЛИНА И ЗАВРТЊА

„БИОГРАФИЈА“ лепка, по сведочењима археолога, почиње негде у неолиту — новијем каменом веку.

Ископавања су показала да су наши далеки преци знали за лепак. Њима су били познати такозвани животињски лепкови направљени од костију и тетива, као и рибељне крљушти. Цела својих руку наши преци су лепили и различитим смолама, брашном. А глина, гипс, креч? Њих без страха можемо назвати „каменим“ лепковима.

Листајући књигу векова дознајемо да су у гробници египатског цараона Тутанхамона (14. век пре наше ере), међу осталим предметима нађене и веома добро очуване материје за лепљење: смола, восак и лепкови животињског порекла. Такође је познато да су Египћани употребљавали лепак за сједињавање инкрустација дрвета,

слонове кости и других материјала.

Још 3.500 година пре наше ере Египћани су, а такође и старе Инке, широко употребљавали лепак за справљање материјала неопходног за писање, то јест за сједињавање појединих листова биљке папируса да би се добио папирус по коме се писало.

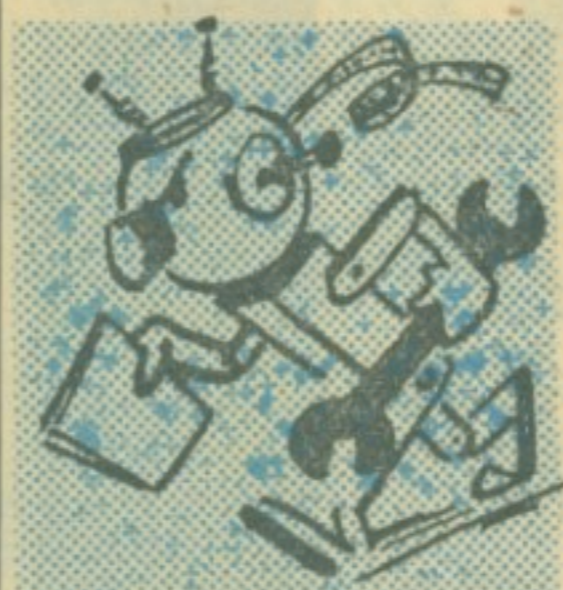
Можда би требало рећи да је лепак одиграо велику улогу при изради хартије чији је први и прави „проналазач“ била оса. По знато је да осе граде своја гнезда од лепљиве масе која се добија када оне прежвакавају биљне изданке. Можда су осе и одале човеку „тајну“ прављења хартије.

Многи, вероватно, не знају да постоје стотине, ако не и хиљаде разних врста лепкова. Знатан део лепкова постепено одлази у прошлост да би уступио место новим, синтетичким

лепковима. Може се смело тврдити да данас не постоји ниједна индустријска грана која би могла опстати без лепкова. Постоје лепкови за лепљење разних метала између себе или метала с пласт-масама (подлепоксид), за лепљење челика, стаклопластике, керамике (БК-2), за лепљење целулозе и пенопласта (ВИАМ Б-3) и многи други. Какав значај у савременом животу играју синтетички лепкови нека покаже овај пример. Године 1956, на изложби у Брну био је приказан метални мост без иједног шрафа или закивке, јер су му сви делови међусобно били састављени епоксидним лепком.

А сад, на крају, погледајте и ову малу шаљиву причу у сликама у којој лепа игра главну улогу и коју бисмо могли назвати: „Како је ухваћен разбојник Мустафа“.

Робот у фабрици

Давно је прошло оно време када су роботи били само јунаци фантастичних романа и приповедака.

На последњем конгресу који је организовало америчко друштво инжењера индустрија аутомобила, једна од фирми приказала је нови робот. Рука овог робота може да обавља многе човекове покрете, а његов „мозак“ може да запамти 200 података-наредби које треба да испуни одређеним редом. Мозак управља руком сходно добијеним инструкцијама.

За руку робота причвр-

шћују се различити инструменти и алатке потребни за обављање ове или оне производне операције.

Поред тога што управља роботом, „мозак“ електронског апарата може да се употреби и за управљање другим машинама. Тако, на пример, пошто детаљ који треба обрадити робот стави под пресу, „мозак“ ставља у покрет и саму пресу.

Атоми за мир

У оквиру Белојарске атомске централе, пуном паром се ради на подизању другог блока. Захваљујући томе електрични капацитет ове централе повећаће се три пута.

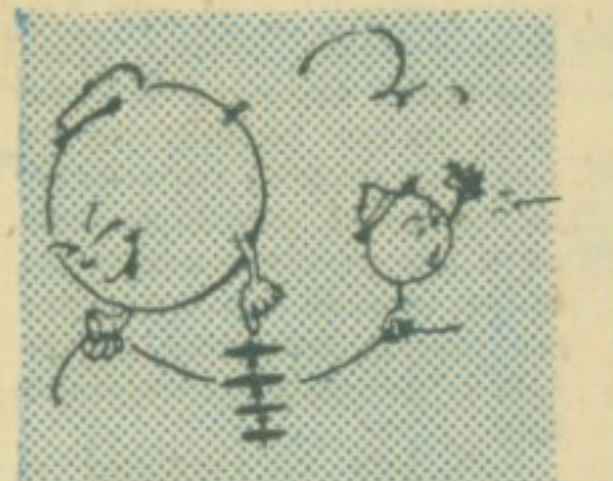
У Новом Вороњежу пуштен је у рад први погон атомске електричне централе чији је капацитет 210.000 киловата, а почела је изградња другог погона чија ће јачина износити 365.000 киловата.

Снага атомских електричних централа у Совјетском Савезу износила је у 1964. години више од 900.000 киловата.

Балон — монтер

Јапанско удружење за електрификацију изводи од пре извесног времена монтажу далековаода високог напона преко мора. Наручује се да би монтажа била лакша, користе се балони напуњени лаким гасом.

Јака морска струја и ширина мора не дозвољавају да се примеће обични методи монтаже који се иначе употребљавају за постављање далековаода изнад водених препрека. Електрични каблови и уже за њихово тегљење везују се за балоне да би их они, користећи повољан ветар, пренели на другу страну залива.

ФЕСТИВАЛ у Бајројту 1882. када је приказан „Парсифал“ био је прави Вагнеров тријумф. Противници нису били победени, али успех његовог дела учинио је да се ови умрије и повуку. Последња од 16 узастопних представа ове његове опере одржана је 29. августа и тада је завладао мир у месту. Вагнер је још примио неког задочинелог посетиоца и завршавао уређивање разних финансијских и административних питања, док је његова жена Козима припремала ствари за полазак породице у Венецију.

Четрнаестог септембра кренули су по киши која је непрестано падала, као и за све време фестивала. У Алпима их је дочекала права поплава, али су сви били ипак расположени. После 48 сати проведених у хотелу „Европа“ у Венецији, Вагнер се са женом и децом, учитељем Сигфридом, доктором Кеплером, гувернантом и послугом — укупно 12 чланова — преселио у прекрасну зграду на самом Великом каналу. Апартамент који је Вагнер закупио заузимао је цело десно крило међуспрага: имао је 18 одаја намештених у стилу Луја XV и XVI.

Обишао је сам све одаје, чак и кујну, дао да се замене тапети мање живих боја, а свој кабинет обложио венецијанском свилом. Све одаје у којима је волео да се бави намирисане су ружиним мирисом за који је веровао да упија задах дувана, који је готово злоупотребљавао.

Устајао је рано и доручковао са својом женом, а затим одлазио у кабинет да ради. Компонувао је звиждуцима и пијући с времена на време по чашицу вина, или понекад мало коњака. Пошто би му око 10 часова жена доносила новости из куће и града, одлазио је у шетњу углавном сам. Ишао је пешке до трга св. Марка, мало се задржавао код свог банкара, покуповао по коју ситницу, и често одлазио фризеру, јер му је коса брзо расла што су неки сматрали као доказ виталности. Када је било лепо време слушао је концерт италијанског оркестра који је заменио некадашњу аустријску банду. Понекад му је то причињавало задовољство, али је чешће критиковао покрете диригента. У послатичарници се прво бунуио због страшног дима од италијанских цигарета, а онда би попио шољу чоколаде и појео неки колач, а ако би време било влажно — коњак. Шетња се завршавала у ресторани где је поручивао порцију ементалера и криглу пива. Доктор Кеплер је веровао да му та мешавина пића и јела изазива грчеве у стомаку, али је Вагнер увек јео и пио оно што му се свидело.

Мање напоран живот у Венецији донео је побољшање здравља. Једног јутра кад је приликом шетње издалека чуо музику свога „Лоенгринга“ пожурио је. Задувао се и сео жалети се:

— Не могу више да направим ниједан брз корак. Постаћу стари магараци!

Ако би поподне било сунчано, узимао је гондолу која му је увек била на располагању. Уз помоћ још једног веслача гондوليјер Луиџи Тревизано чији је брат некад служио код лорда Бајрона, возио га је до Арсенала чије је камене лавове волео да гледа и понекад до Мурана. Ове шетње су му више пријале, од оних, колима, око Бајројта, јер није било „ни прашине ни буке“ и зато је осећао како лакше дише.

Увече је цео стан раскошно осветљаван макар и да није било гостију. То је изненађивало суседе навикнуте на полумрак у коме су отмени Венецијанци живели.

У породичном кругу после вечере Вагнер је понекад, а чешће нека од кћери читала наглас Гетеовог „Фауста“, неко Шекспирово дело, „Хофманове приче“ или неки роман Валтера Скота, а кад је текст био мало неразумљив-

ВЕЛИКИ КОМПОЗИТОР у Венецији

вији Вагнер га је тумачио. Са првим хладним данима остајао је чешће код куће, али ипак је понекад одлазио до пркве да слободно разгледа слике; најрадије је застајао пред чувеним Тицијановим „Васкрсењем“ не устручавујући се да каже да Девица личи на заљубљену Изолду из његове опере „Тристан и Изолда“.

Необично се обрадовао када је половином октобра допутовао Франц Лист, Козимин отац. Сваке вечери се играло мало карата а после су или Лист или Вагнер свирали на клавиру Бетовена, Вебера, Шубертове мелодије или Баха.

— Бах! — усхићивао се Вагнер. — То је мајстор, први Јупитер који грми.

Пребацивао је Листу што се диви Француској академији наука и што сматра да треба издати збирку старих опера: — Све што је заборављено не заслужује друго него заборав.

У позоришту „Феличе“ дириговао је 25. децембра пред породицом и интимним пријатељима своју симфонију у Цис-дуру, за рођендан Козимин, коју је тајно прерадио. Често је помињао да му на души лежи пролог за Гетеовог „Фауста“ у коме је видео заиста ремек-дело немачке књижевности.

Вагнер није тржио да време стане, али се осећао да увиђа како је његово дело завршено и да би могао бити крај и његовом животу. Додуше уверавао је како ће живети 94 године или бар до 1894. Али се за време једне кризе питао: „Колико још времена може да траје овај страшни живот?“

У Венецији није правно никакве дуге планове. Знао је добро да је већ на почетку 1883. остварио све што је замислио. Није оставио никакву скицу, ни нацрт, ниједно недовршено дело, сем кратког филозофског есеја на коме је радио три-четири дана пред смрт када му је из прстију испало перо.

Грчеви у стомаку и напади гушења узнемиравали су га свакодневно, а он је одбијао лекове сматрајући их као „атак на личност“.

На покладе 6. фебруара на тргу Св. Марка гомила је раздрагано играла уз звуке два оркестра. Вагнер је закупио једну собу у оближњем хотелу да би могао са прозора да гледа ту веселост. Вратио се кући, потапшао по рамену портира рекавши му на италијанском:

— Пријатељу, карневал је завршен!

Осећајући се мало боље, 12. фебруара после вечере сео је да нешто чита, док је сликар Жуковски пртао његов портрет, последњи који му је направљен. Пошто је остао сам са Козимом сео је за клавиру и одсвирао крај „Злата са Рајне“ а пред одлазак јој рекао:

— Каква срећа што смо на време разумели да су поверење и верност тако дубоки.

— Данас треба да будем пажљив — рекао је собару кад се ујутру пробудио.

Када је у подне сликар Жуковски стигао на ручак, поручио је да се не осећа добро и да неће доћи. Козима је отишла да га види и брзо се вратила рекавши да је добио грчеве, али жели да остане сам.

Два звука звонцета одјекнула су изненада одајама и собарица је улетела у трпезарију преплашена:

— Врло му је тешко, тражи госпоњу и доктора!

Борећи се за мало ваздуха Вагнер је грцао. Кад је доктор Кеплер стигао, Козима, којој је на рамену почивала мужевљева глава, рекла је:

— Пст, сада спава!

Али, лекар је видео да је он мртав.

Обнављање старих обичаја

ВИТЕШКИ ТУРНИРИ

УЗ ДРЕВНИ борбени поклич „вitez“, у црном оклопу подбо је свога ата, који се пролео и појурio. Пурпурна перјаница на шлему оклопника лепшала је, док је коњ галопирао, а витезово оштро копча блистало се на летњем сунцу.

Насупрот њему, с другог краја травног поља, галопирао је вранац другог витеза у зеленој панцир-кошуљи. На његовом шлему поигравала је жута перјаница. И његово копча улевало је подједнак страх.

А тада, у страховитом судару, црни витез је био избачен из свога седла и пао на земљу, копчајући се у оклопу и неспособан да поново стане на ноге. Зелени витез је брзо сјахао с коња и почео да туче тешким мачем противника.

Ускоро, по завршетку борбе, појавило се неколико чудно обучених особа у свили и сомоту. Оне су изнеле окрвањеног црног витеза са бојног поља.

У међувремену, хиљаде посматрача, окупљених да прате витешки турнир, забављало се за свој рачун вицањем, смехом и клицањем победнику.

Али, каква је био овај крвави обрачун? У ствари, то је била слика поподневне разоноде старе Енглеске од пре неколико стотина година. Ова разонода је недавно оживљена у Енглеској. Права ко-

пча и мачеве заменило је гумено оружје.

Борба између црног и зеленог витеза била је само шала. Крв је, у ствари, био само сок од парадајза.

Ове борбе приређује Организација за заштиту националних паркова и чување старина. Циљ борби је да оживи колор и атмосферу витешких турнира.

Није случајно да је Организација изабрала лепо енглески предео — Монтекјут у Сомерсету, југозападна Енглеска, за приредбе турнира. Замак Монтекјут, дивно архитектонско остварење са пространим травњацима и баштама пуних цвећа, има аутентични средњовековни амбијент.

На приредбу је позвано осам најбољих енглеских јахача да узму учешћа у тобожњем витешком турниру из старих дана. Од њих се захтевало да турнир буде што је могуће веродостојнији, а они су то свакако и учинили. После турнира њима су лечене чворуге и посекотине. Они сами тврде да је за њих тобожњи турнир био у сваком погледу исти као и прави, бар што се тиче задобијених буботака.

У циљу постизања аутентичности, Организација је позвала становништво из околине и обукла га у разнобојне костиме. Човек у као небо плавом сомотском оделу играо је улогу лорда Монтекјута,

ВИТЕШКИ ТУРНИР У СТИЛУ 11. ВЕКА У ЕНГЛЕСКОЈ

који је отворио турнир. Да би ствар била још реалијна, ту је била и краљица из тог доба, названа краљицом младости и лепоте.

То је била весела представа. Многи гледаоци из целе Енглеске и других земаља уживали су за време приредбе. Било је и сећа-

ња на грубу и сурову историју Енглеске. Јер, када би витешки турнир стварно започео, некада у 11. веку, то је била борба на живот и смрт између завађених витезова, који су били племићи или земљопоседници. Онај који је победио, присвајао је сву имовину

побеђеног и то покретну и непокретну.

Касније су турнири били приређивани, али су то и даље биле крваве борбе. Било је уобичајено да витезу који победи у двобоју припадне оружје и коњ порађеног противника.

Када је Вилем Освајач постао енглески краљ, 1066. године, он је витешке турнире ставио ван закона, али су се они касније опет појавили, на одређеним местима и били надзирани. Постепено од борбе на живот и смрт турнири су постали спортска такмичења. Да би се умањиле последице судара и несрећни случајеви, оклопи су били чвршћи, а оружје тупље. Но, ово је вероватно био почетак краја витешких турнира, јер су оклопи коначно постали тако тешки, а коњи тако спори да су се људи досађивали на таквим приредбама витешких турнира, који су изгледали као успорени филм.

Оваква такмичења су на крају изумрла у 17. столећу. Отада је учињен само један озбиљан напор у циљу да се оживе ови витешки турнири. То је било у Шкотској 1839. године. Међутим, и овај покушај је пропao, као и многе друге приредбе под отвореним небом у Енглеској, јер је читаво време падала јака киша.

На такмичењу у Монтекјуту сви витезови су примили наклоности од госпа, које су им везале према традицији разнобојне траке и марамиче на копча. Наиме, у старим времена, витез се увек борио за неку госпу, обично за своју сусругу. Ако није био ожењен, он би се борио за драгану. Далеко од данашњег значења, драгана је била веома уважена дама, жена неког другог витеза. Бар тако историчари кажу.

По успеху који је витешки турнир доживео у Монтекјуту има изгледа да он поново оживи у Енглеској. Потпуковник Антони Булван, бивши коњички официр, који је организовао турнир, предвиђа отварање школе за јахање. Циљ му је да истренира неколико парова витезова, који би бацили рукавице својим противницима и изазивали их на двобој. Онај који би приказао најлепшу борбу, био би проглашен победником турнира.

„ПAMБЕЊЕ“ РОБОТА „МАРК 1“ КОЈИ ЗА ЈЕДАН МИНУТ МОЖЕ ДА СА РУСКОГ ПРЕВЕДЕ НА ЕНГЛЕСКИ 1.800 РЕЧИ. НА ОВОЈ СТАКЛЕНОЈ ПЛОЧИ, ЧИЈИ ЈЕ ПРЕЧНИК ОКО 25 САНТИМЕТРА, НАЛАЗИ СЕ 500.000 РЕЧИ. ПЛОЧА СЕ ЗА ЈЕДАН МИНУТ ОКРЕНЕ 1.400 ПУТА.

У истраживачком центру америчког ваздухопловства већ неколико седмица већина дактилографкиња не ради ништа друго већ прекуцава руске текстове из романа и дневних листова. Дактилографкиње су научиле хирилску азбуку мада не знају руски. Уосталом, познавање руског језика није им ни потребно. Јер, све те текстове с руског на енглески језик преводи један — робот.

„Марк 1“ прва је машина која брзо и лако преводи на енглески руске текстове без обзира да ли су одломци узети из „Браће Карамазова“, „Рата и ми-

ра“, научних чланака или су, пак, у питању песме Бориса Пастернака.

„Марк 1“ изгледа као велика разводна табла једне хотелске телефонске централе. Пале се и гасе мивнијатурне светиљке, мењају се укључују и искључују, светлуцави таласи трепере преко једног зеленкастог екрана и — без престанка лупка једна машина за писање из које излази преведен текст.

„Марк 1“ — поносно објашњава новинарима представник ваздухопловства одговоран за штампу — преводи 1.800 речи у мину-ту. То је сто пута више од

РОБОТ преводи Толстоја

онога што за исто време може да постигне један добар преводилац а десет пута више но што може да гласно прочита човек који брзо чита. Али, ми нисмо тиме задовољни. Ускоро ново, поправљено „издање“ овог модела преводиће 2.400 речи у мину-ту. Већу тешкоћу представља нам засад у читавом овом систему рада релативно спор темпо наших дактилографкиња у поређењу с роботом.

Наиме, да би робот могао да „свари“ руске текстове, они морају бити прекуцани на „флексограферу“. То је једна врста писаће машине спојене са једном аутоматском машином за перфорирање која добијене информације преводи на такозвано перфорирано писмо. То је засад једина „азбука“ коју „Марк 1“ може да чита. А како једна добра дактилографкиња не може да откуца више од 40 речи за минут (а то је добар резултат), то је практично потребно 45 дактилографкиња да би „Марк 1“ радио пуним капацитетом. Међутим, предвиђа се да ће у току ове године робот добити један додатни део који ће му омогућити да готово брзином светлости чита оригиналне руске текстове. На тај начин сваки припремни рад биће сувишан.

Бескрајне траке које се уз помоћ дактилографкиња испишују перфорираним знацима „чита“ такозвани „читаћ трака“ који поједине знакове претвара, један

за другим, у електронске импулсе којима се најзад „Марк 1“ нахрани. Робот уме да одгонетне ове импулсе и на основу њих одређује о којој се руској речи ради и одмах је „тражи“ у свом речнику.

Овај речник је један од најзначајнијих и најзанимљивијих делова робота-преводиоца. Речник изгледа као стаклена грамофонска плоча, а ако се посматра помоћу лупе на њој се могу видети многобројни жлебови који одговарају појединим страницама обичног речника, само што садрже неупоредиво више података.

Руско-енглески речник робота „Марк 1“ садржи засад 60.000 појмова (корена речи и наставака) што би одговарало језичком богатству од 600.000 руских речи. Ускоро ће се на овај речник-плочу вчезати нови жлебови који ће број појмова повећати на 400 хиљада што ће бити еквивалентно броју од 4 милиона руских речи и граматичких облика. У поређењу с њим, Шекспирово језичко благо од 24.000 речи изгледа веома сиромашно.

Из тог огромног броја „Марк 1“ ће потпуно самостално и у делићу секунде, а на основу електричних импулса, изабрати одговарајућу руску реч и одмах наћи њено значење на енглеском. Док се речник-плоча окреће брзином од 1.400 обртаја у мину-ту, један катодни зрак „опипава“ жлеbove на плочи. Овај

зрак упоређује податке које је добио са перфорираних траке са подацима у различитим жлебовима. Чим зрак нађе реч коју тражи, он одмах чита и енглески превод који стоји крај ње — такође као резултат електричног импулса.

Тиме је превођење једне речи у суштини завршено. Електрични импулси преносе тада енглеску реч на машину за перфорирање да би је одмах затим писаћа машина откуцала словима.

Речи које „Марк 1“ не може да преведе, као што су то руска имена на пример, преносе се из хирилског писма на латиницу и испишују црвеним словима.

Ево једног превода „Марка 1“ из познатог Толстојевог романа „Рат и мир“. Ради поређења дат је и школски превод истог текста.

ПРЕВОД РОБОТА

Пјер изненађено погледа на њега. „Али, рече он, најзад, каже се, да је рат сличан као једна партија шаха“.

„Да, рече кнез Андреја, с том разликом да код шаха код сваког потеза довољно мислити можете, да осим тога временом ограничени ниси, и са још једном разликом да је скакач увек јачи од пешака и да су два пешака увек јача од једног, али у рату један батаљон је понекад јачи од једне дивизије, али понекад слабији од једне чете“.

Не може се порећи извесна стилска рогобатност у преводу „Марка 1“. Али, превод је потпуно разумљив и ускоро ће, када машина добије и назван додатни део „струјно коло логике“, тих рогобатности нестати.

ОВАКО ИЗГЛЕДА ИЗГЛЕДА РУСКО-ЕНГЛЕСКИ РЕЧНИК. ОСНОВЕ РЕЧИ И ЗАВРШЕЦИ, ИСПИСАНИ СУ У КОНЦЕНТРИЧНИМ КРУГОВИМА НА ПОВРШНИИ СТАКЛЕНЕ ПЛОЧЕ, АЛИ НЕ ОБИЧНИМ СЛОВИМА ВЕЋ СИСТЕМОМ ДВОЈНЕ ПИШФРЕ. ЧИТАЊЕ СЕ ОБАВЉА МУЊЕВИТОМ БРЗИНОМ ПОМОЋУ ФОТО-ВЕЛИЈЕ

ШКОЛСКИ ПРЕВОД

Пјер га изненађено погледа и рече: „Али ти знаш да је, како се каже, рат сличан партији шаха“.

„Да, одговори кнез Андреја, само с том малом разликом да код шаха можете да размислите о сваком потезу колико год хоћете, да време није ограничено, и још са том разликом да је скакач увек јачи од пешака, а да су два пешака увек јача од једног, док је у рату батаљон понекад јачи од дивизије, а понекад слабији од чете“.

Највеће преимућство новог робота-преводиоца је ово: он ће моћи да са свих језика на свету преводи на било који језик — само кад му се обезбеди одговарајући речник.

Кроз ВЕ КО ВЕ

ЗАГОНЕТНИ КАМЕН

Новембра месеца — 1492. године, близу немачког краља и цара Максимилијана I (1459—1519) у Ензисхајму пао је један аеролит, камен метеорит. Овај камен „пао с неба“ и тежак 158 килограма, постављен је у месну цркву са следећим натписом:

сом: „О овом камену многи су рекли много, свако понешто, нико довољно!“

Запис у пркви спада међу драгоцене сведочанства о паду једног метеорита мада они који су га својеремено уклесали вероватно нису мислили на науку.

КОНАК ЗА ЛАЂЕ

Бродови којима су Грци кренули против Троје били су у ствари једнаставне барке без палубе које су имале даске као клупе за веслаче, а на корми и кљуноу узан кров за корманоша и осматрача.

Сваке вечери, ако не би нашли сасвим сигуран заклон у некој малој драги или затону, Грци би извлачили своје лађе на песак, да ту коначе.

ФРАНЦУСКИ пилот-ловац британског ваздухопловства Пјер Клостерман, борио се у ваздуху пуне четири године. Био је неустрашиви борац савезничког западноевропског фронта. Својом храброшћу и смелашћу постигао је такве успехе у ваздуху да је мало пилота који су му били равни у току прошлог рата.

Када су савезници извршили инвазију француске обале и главне битке пренеле на француско тле, Клостерман се свим срцем борио против немачких пилота. И онда када му је било најтеже, када је услед исцрпности преживљавао тренутне кризе, он је ређао победе једну за другом. Био је прави ваздушни напасник за Немце, који су о њему испредали многобројне приче. Најмање десетак немачких ваздушних асова тврдили су да су оборили Пјера, али су брзо увидели да их је он и даље нападао и обарао.

Ево како је описао једну од својих борби над Каном у Француској, у лето 1944. године.

Био је у великој форми

— Кад нас је спикер позвао да одмах полетимо источно од Кана, настао је метеж. Сви смо журили према својим авионима. У кабини сам закопчавао падобран и појас за спасавање. Прва три ловца излетеше из облака прашине и ускоро сам им се и ја придружио. Тако не

— Заокрет улево — пењи! — ко мандовао је Френк.

— У пењању сустигосмо прву групу која је нападала четворку вође Френка. Притиснуо сам окидач и првом Немцу запалих резервоар за гориво. Након неколико црних облачића пламен га прогута и он се стровао у понор.

— Само што сам се средно од првог утиска, један „фоке-вулф“ се извлачио према сунцу и „махао“ крилима. Тражио је жртву. Изгледа да је и он у пуној форми. Сачекао сам још неколико секунди да му приђем на борбено одстојање, али ме он примети. Нагло преврте машину, повуче удесно и поново се поче да пење. Баш тог тренутка притиснух окидач, наведећи траг снопа на њега. Био је то нови „фоке-вулф“, онако ишаран, само што је изашао из фабрике. Посматрао сам га кроз поље елисе. Одједном се распаде као мехур сапунице. Прво се распаде мотор и док сам држао укључене топове и остали делови почеше играти игру смрти. Онда изби густи црни дим и успори брзину. Морао сам скренути да избегнем судар. Јурио је доле као комета, обухваћен пламеном. Драма се одиграла само за пет секунди.

— Пошао сам да потражим Френка, горе у облацима.

— Не знам зашто, али ме изненада да спападе страх, који никада до тада нисам осећао. Не верујем да

ВАЗДУШНА

АРЕНА СМРТИ

што још нисам видео. На 800 м био је компактан слој облака. Изнад тога један стратус који се протегао све до Кана.

— Пришао сам вођи. Станица за навођење упозорила је на два непријатељска авиона у нашој близини. Одмах смо се попели на 2000 м.

— Пажња, заокрет лево! — командовао је вођа.

— Увео сам мој „харикен“ у леви заокрет и одједном од изненађења разрогачих очи. Из облака изби читав рој од 40 немачких ловаца. Летели су стално нагињући авионе с крила на крило. По томе сам видео да су орни за борбу. Осећали су се господарима неба. Рука ми је од узбуђења подрхтавала на окидачу. Био сам у великој форми. Првих петнаестак Немаца одбацише помоћне резервоаре, разбих се у мање групе. Тренутак затим појоше у напад на нашу групу.

Ваздушни ас Пјер Клостерман је на ранг писти најбољих савезничких пилота-ловаца. Постигао 60 ваздушних победа и ниједном није оборен

сам се бојао непријатеља али тада нисам имао времена да размишљам шта се то са мном дешава. Нешто ме стеже у грлу и цела дотадашња енергија одједном спласну. Оде моје самопоуздање, мислио сам. Осећао сам велики замор. Морао сам опет да почнем изнова, да скупићу вољу и енергију, да поново натегнем мишиће.

Снага и воља поново долазе

— Борио сам се сам са собом. Требало ми је да победим уснуло. Снага и воља су ми понова долазиле. Тело и авион постадоше једно исто. Све то што се десило са мном, услед огорчене ваздушне борбе, потрајало је само неколико секунди.

— Десно од себе видех свога друга Кена на „спитфајеру“. Кренуо је у напад на једног „фоке-вулфа“. Пошао сам да га штитим. Кен је пуцао. Из његовог авиона сипале су празне чауре као неки златни венци. Посматрао сам тај приказ и за секунду био незапаљив.

— Одједном нешто се наднесе над кабином. Подигах главу и угледах десет метара изнад себе страшно велики труп са кукастим крстом. Пренуо ме је кад је отворио ватру на Кена. Инстинктивно одузех гас и навукох машину да ми се овај намести на нишан. А он да укључих све топове. Сноп се сасу у корен крила и „фоке-вулф“ поче нагло да губи висину, скрену улево, забаци десно крило и оде у ковит.

— Мислио сам да добијем мало предаха, али ми непријатељ није дао. На десном огледалу угледах шест „фокеа“ како ме дивље гоне. Утркивали су се ко ће пре да ме нападне. Презнојавао сам се њаво

ски. Палица ми је поигравала у мојој руци. Вукао сам обема рукама које су ми отежале од оптерећења.

— На осам стотина метара изнад мене борила се Френкова група да сачува читаву кожу. Налазила се у вртлогу непријатељских ловаца, који су дивљачки нападали. Знао сам да „фоке-вулфови“ нападају из обрушавања и извлачења вертикално. У другим стварима предност је била на нашој страни: ми смо се борили на двадесет километара од нашег аеродрома, док су Немци двеста километара од куће. Они морају напустити борбу због горива.

Борио се против шесторице

— Вртео сам се у овој арили смрти виражирањем. Искористио сам непажњу једног Немца и прикачио му се позади. Он је био са авионом у највишој тачки превртања. Упутио сам му неколико кратких рафала у „стомак“ и угледах десетак малих експлозија. Пао је у ковит. За собом је остављао дуги црни реп дима. Било је опасно да га следим. Имао сам шест нападача иза себе. Леви топ ми је био у застоју и то ми је била највећа брига.

— Нисам знао одакле ће ме напасти. Био сам крајње опрезан. По некад се изнад мене укрсте њихови рафали и прошијају светлим зрнима. Пуним гасом пошао сам на једног „фоке-вулфа“ и чеоним нападом га послао на земљу. Распао се у пламену експлозије недалеко од мене. Један из преостале петорке је био незапаљив и то га је стало живота. Пун самоуверења, продуцирао се у ваздуху. Одсекао сам му цео задњи део и машина се безживотно стрмоглави у пламену.

— Осећао сам да је време да би требало да се повучу. Они су то и чинили, али ја нисам хтео да им се склоним с пута. Нисам хтео да се повучем у облаке. Имао сам још нешто горива. Остао сам да их јурићу, не би ли још нешто закачео. Само неколико секунди касније један „фоке-вулф“ изби из облака право на мој топ, који је имао још 20 граната. Разнео сам му кабину у парампарчад и онако запаљен мимоиђе ме.

— За четрдесет минута уграбио сам седам победа. Повукао сам се у облаке, нашао мога друга Жака и по задатку појошом да митраљирамо земаљске циљеве у ниском лету, дуж пута Сен Ло. Непријатељ нас је дочекао страшном про-

тивавионском ватром. Оставио сам за собом неколико запаљених камиона и кад сам видео да више немам муниције хтео сам да појем на слетање.

Ордење у ватри топова

— Одједном сам осетио јак ударац. Машина ми се затресе. Добио сам погодак у леђни оклоп. Граната од 20 мм експлодирала је иза мојих леђа. Пењао сам пажљиво на 100 м и позвао друга Жака, али се није јављао. Позвао сам га још неколико пута. Није хтео да се повуче са мном. Извршио је још три напада и кад сам га угледао авион му је био изрешетан као сито. Захваљујући случају остали смо неповређени.

— Пошли смо на слетање и ја направих седам ваљака изнад нашег аеродрома, што је значило седам победа. Само што смо слетели атерирала је и једна „дакота“ под јаким ловачком заштитом. Из авиона се појавио главом министар ваздухопловства сер Арчибалд Синклер, маршал Кенингхам, врховни командант Друге тактичке групе РАФ-а, а вицешаршал Бродхурст командант 83. ловачке дивизије.

— Министар је извршио смотру над нама, онаквим како смо се затекли: прљави, прашњави, необријани, са прљавим марамама око врата и заморени до крајњих граница. Личили смо на трапере са Дивљега запада. Наше пилотске шапоне, хаубе, мараме и све друго на нама комично је деловало. Министар нам је говорио о нашим успесима и хвалио нас. Усред његовог говора противавионска артиљерија отвори страховиту ватру на једног „фоке-вулфа“ који прелете изнад аеродрома. Врели комади челика засипали су нас као киша.

— Хтели смо да потрчимо у авионе и да га скинемо, али министар за све то време чак ни главу није подигао да види шта се тамо дешава. Жак се нагну до мог ува и рече:

— Пјер, изгледа да је говорник савршено глум и кратковид, кад све ово не види и не чује!

— Министар се посебно интересовао за француске пилоте: Жака, Оубертину и мене. Честитао нам је на постигнутим успесима, извадио из своје ташне ордење и лично нам га прикачио на груди. Мени је то био седми орден.

* Шасоне = летачке мекане кратковидне чизме са танким њоном, намењене само за заштиту ногу од хладноће.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

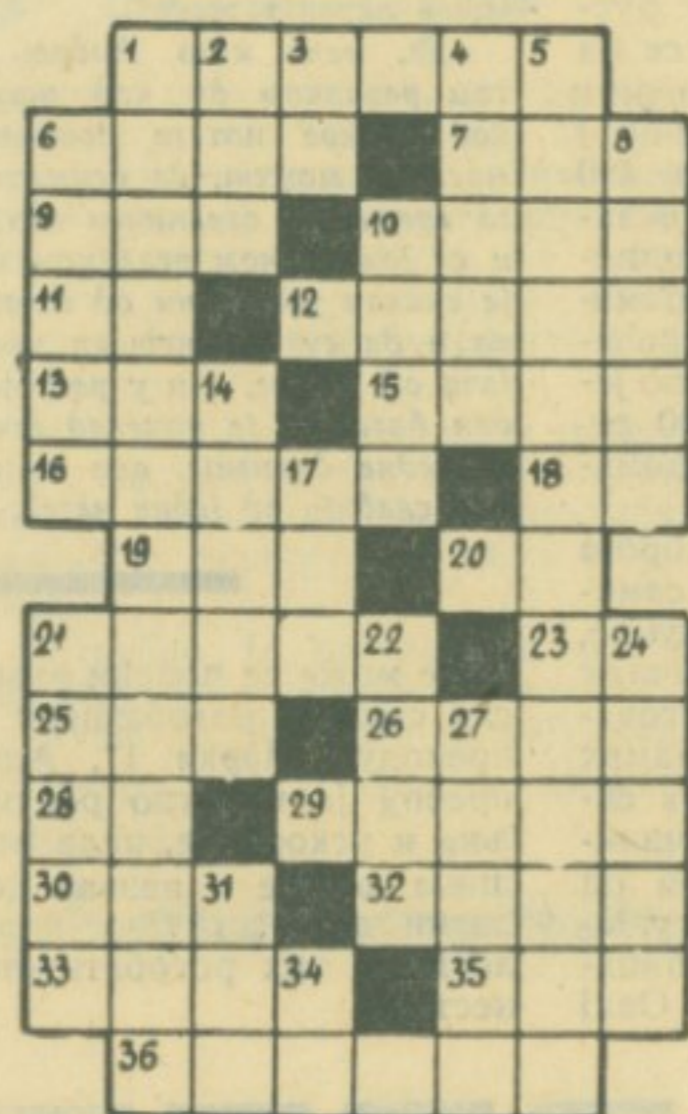
ВОДОРАВНО: 1) град у Холандији, 6) старојудејски цар, 7) певач и приповедач код старих Грка, 9) бугарска новчана јединица, 10) бог љубави код старих Римљана, 11) иницијали дубровачког песника („Осман“), 12) део шкотског прибира, 13) крволочна звер, 15) део грађевине, 16) полуострво на Јадрану, 18) коминјски знак за радни јум, 19) јединоцифрен број, 20) предлог, 21) крвни утршак у крвним судовима, 23) бог сунца код старих Египћана, 25) део Дантеове „Божанствене комедије“, 26) Авар, 28) коњ, 29) природна одећа птица, 30) трећи степен, 32) митолошка богиња поезије, уметности и науке, 33) мера за папир, 35) швајцарски легендарни јунак, 36) мушко име.

УСПРАВНО: 1) познати роман Анте Ковачића, 2) гођење свиња, 3) иницијали нацег књижевника („Страдија“), 4) врста цртаће хартије, 5) амерички романсијер („Америчка трагедија“), 6) староседеоци Балканског полуострва, 8) ишпа река, 10) ковчег (лат.), 14) војничка формација, 17) град у Италији, 21) пангилика, 22) уметник који не живи конвенционалним животом, 24) област на којој је нека биљна или животињска врста распрострањена на Земљи, 27) целокупна тежина робе заједно са омотом, 31) мушки певачки глас, 34) дршка на виолини.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Сезан, 6) Еоја, 6) еа, 8) Инка, 10) Ур, 12) сто, 13) чојда, 15) ту, 16) каолин, 17) иза, 19) свота, 20) ива, 22) ово, 23) Пјеро, 25) ора, 27) Латина, 28) ил, 29) Азија, 30) Оје, 31) на, 32) скуп, 33) ма, 35) перм, 36) помпа.

УСПРАВНО: 1) соко, 2) еја, 3) за, 4) не, 5) антузијазам, 7) аудиторијум, 8) исти, 9) Чово, 11) рана, 13) час, 14) олово, 18) авети, 21) арија, 23) план, 24) она, 26) Алеп, 30) окра, 32) Сеп, 34) АП, 35) пм.

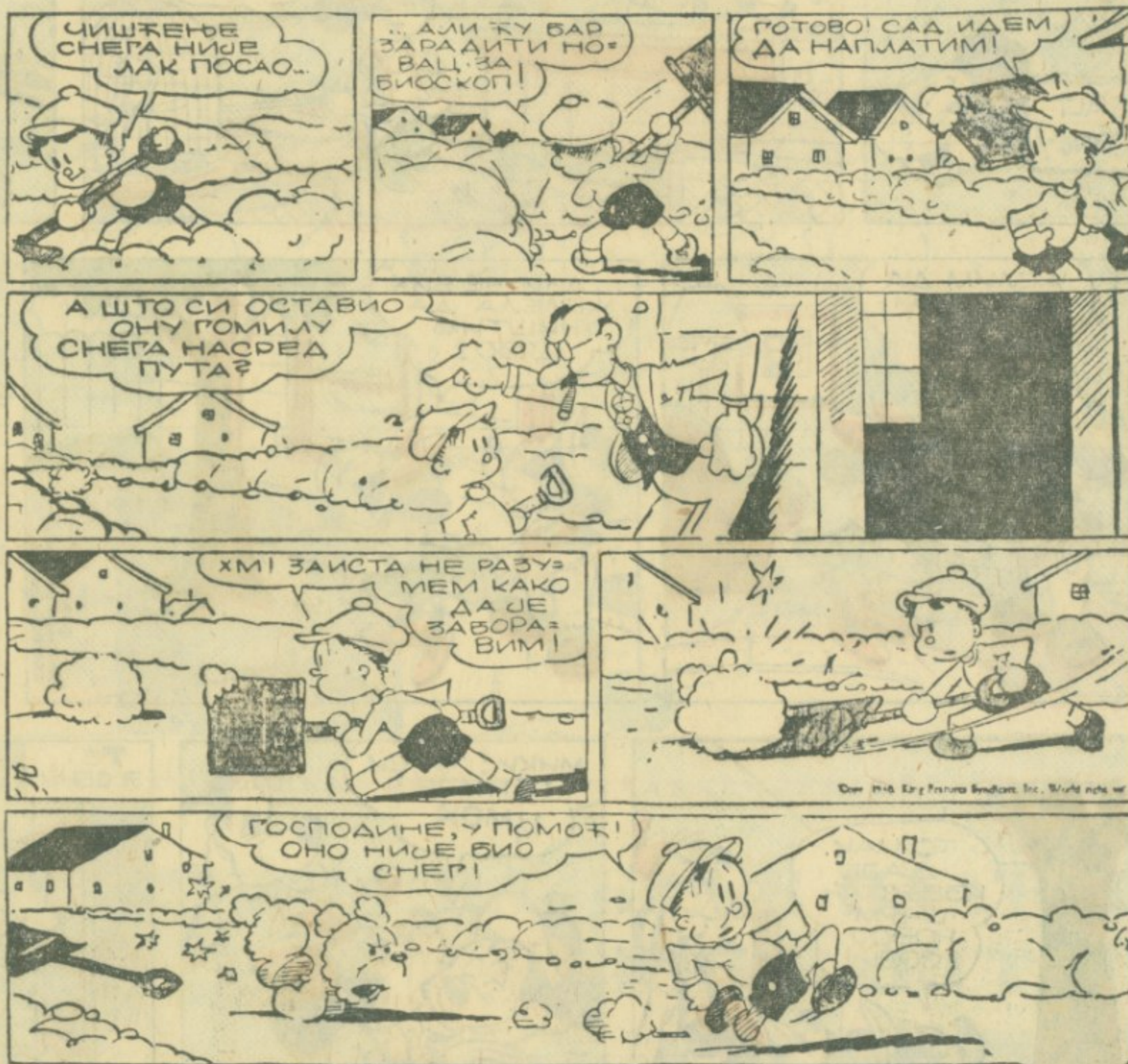

ТЕЛЕВИЗОР ДА ДИЉА

Прогрес се не зауставља: у западном Берлину је направљен нов систем за надзиравање деце. Он се састоји од једне камере на крову зграде и телевизијског апарата у стану и омогућава домаћици да непрекидно има пред очима своју децу, а да због тога не мора да изиђе из стана.

Уштом: „Оживео“ снег!

ШАХОВСКИ ТУРНИРИ У ХЕСТИНГСУ

ПОЧЕТАК хестингских турнира датира од 1895. године, када се одиграо међународни турнир уз учешће најслављенијих мајстора шаха тог времена: Штајница, Чигорина, др Ласкера и др Тараша. Победу је однео, мање од њих познати, Американац Пилсбери, који није убрајан у фаворите. До следећег шаховског скупа требало је чекати све до 1919. године. Победу је однео будући првак света Капабланка, а његов велики ривал Бора Костић био је други.

Од тог времена, сваког лета у Хестингсу окупају се шаховске величине из целог света. Гости пешчаних плажа и луксузних хотела размештених дуж обале имали су задовољство да 1920. године поздраве победу Енглеца Јеца. На

редне 1921. године победио је Бора Костић, а годину дана доцније у листу победника се уписао још један будући првак света — Аљехин.

И у наредним годинама настављена је традиција, али су се турнири одржавали у необично време: крајем старе и почетком нове године. Број учесника је фиксиран на 10 у свакој групи. Нова година се дочекивала крај шаховске табле уз жељу — да се у новој години игра боље, него у минулој!

Други светски рат прекинуо је ланц турнира у Хестингсу све до краја 1945. године. Када је вихор рата минуо, у Хестингсу су се поново нашли мајстори шаха да покрену већ постале шаховске армије и дочекају Нову 1946. годину. Стари велемајстор др Тартаковер био је први послератни победник у Хестингсу.

Турнири су добијали све масовнији карактер, па су скупови шахиста названи шаховским фестивалом или конгресом. За све љубитеље шаха према њиховом знању нађено је место на турниру. Поред мајсторског и резервних турнира са којих победници играју следеће године на турниру вишег ранга, ту су и турнири за јуниоре, сениоре, жене, мешовити турнири који се играју само после подне — за оне који касно иду на спавање.

По традицији такмичење отвара мер Хестингса, а нека угледна личност из земље или иностранства повлачи први потез. Пре тога држе се говори и одјекују аплаузи. То се исто понавља и на крају турнира, а у том међувремену дешавају се многе интересантне ствари на шаховским таблама и око њих.

ШИРОМ ЗЕМЉИНЕ КУГЛЕ СВАКЕ ГОДИНЕ СЕ ОДРЖАВАЈУ МНОГООБРОЈНА ШАХОВСКА ТАКМИЧЕЊА. ЗА РАЗВОЈ ШАХА НАРОЧИТО СУ БИЛИ ЗНАЧАЈНИ ТУРНИРИ У ЛОНДОНУ, МОСКВИ, ЛЕЊИНГРАДУ, ЊУЈОРКУ, ШЕВЕНИНГЕНУ, БЛЕДУ. ОВИ ГРАДОВИ У ИСТОРИЈИ ШАХА ЗАУЗИМАЈУ ПОЧАСНО МЕСТО. МНОГИ ОД ЊИХ ИМАЈУ ШАХОВСКУ ТРАДИЦИЈУ КОЈА СЕ ПОВРЕМЕНО ОБЕЛЕЖАВА ПРИГОДНИМ ПРИРЕДБАМА. ИЗУЗЕТАК ЈЕ ЈЕДИНО ХЕСТИНГС У ЕНГЛЕСКОЈ, КОЈИ ТРАДИЦИЈУ ПОЧЕУ ЈОШ У ПРОШЛОМ ВЕКУ, ОДРЖАВА СВАКЕ ГОДИНЕ МАСОВНИМ ШАХОВСКИМ ТАКМИЧЕЊИМА.

Познато је да у Хестингсу шахисти у позним годинама живота демонстрирају своју виталност. Прошле године је у једној од споредних група играо 95-годишњи Г. А. Дек из грофовије Вервик. Није био први, али зато није био ни последњи. На једном од ранијих турнира био је занимљив сусрет ветерана: 92-годишњег Хелмса и 91-годишњег Сандрина. Победу је однео годину дана млађи Сандрин после чега је поражен Хелмс изјавио: „На млађима свет остаје!“

Необичан је био сусрет прошле године у главној групи рођене браће Нормана и Џона Литмвуда. Норман је имао велике шансе да се у случају победе високо пласира. И поред тога „братска љубав“ није дошла до изражаја. Играли су турнирску партију као шахисти и победио је бољи. Тога пута је то био Џон.

Енглески брачни пар Херберт прославио је учешћем на турниру 40-годишњицу брака. Породични јубилеј је учинио њихов наступ посебно интересантним. Зато је и забележено да је леди Херберт у једној партији изгубила поен, јер јој је партнер одиграо немогућ потез. Партија је била завршена, када је грешка установљена. Мимо правила победник је центзменски тражио да се игра нова партија. Судија је дао пристанак, па је часовник поново пуштен у рад. Победник је овог пута добио нулу. Нелисано је правило у Хестингсу да се играчу неће пустити сат у покрет, ако није за шаховском таблом. Прекинуте партије се настављају и поред прописаног времена — само ако се партнери сагласе.

У главној групи, где играју велемајстори и остали шаховски мајстори и у неколико споредних, во ди се права шаховска борба, јер се игра за пласман и реноме у шаховском свету. У осталим групама играчи ослобођени тих обавеза играју шах из личног задовољства, уживајући у шаховским партијама ради којих су о сопственом трошку допутовали у Хестингс.

Турнири се одигравају под сводовима „Сунчане дворане“, одакле пуцају видичи на непрегледно море.

Због учесталих плима огромни таласа често долазе у посету шахистима доприрући и до прозора зграде. На турниру 1955/56 године велемајстор О' Кели се до два сата ноћи борио са хуком морских таласа у Перноузом, јер је желео више од ремија. Против двоструког противника победу није могао да извојује...

Јесте ли већ чули

да...

... у мочварама Парваја откривена је пре неколико година врста колибрија вели-

чине лешника. Сматра се да је то најмања птица на свету.

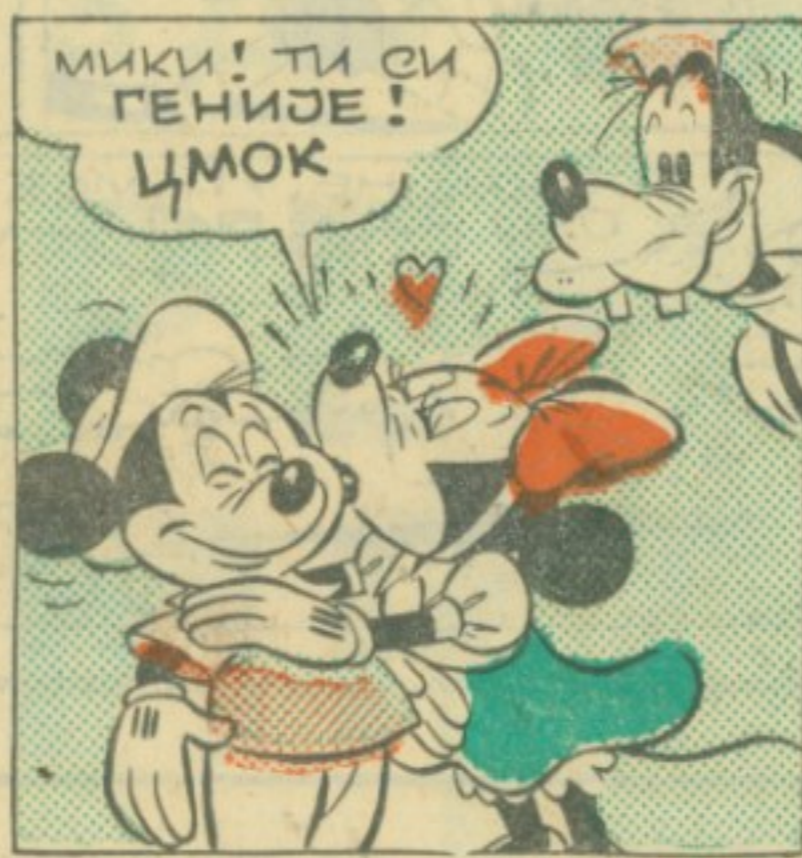
... реч биллон у значењу милион милиона била је први пут употребљена у алгебри Француза Николе Шикеа (1445—1500).

... морска видра улови разне морске животињне, затим се изврне на воду полеђушке а њих поређа на груди и тек тада почиње да се њима слади.

... у писаним споменицима на нашем језику кафа се први пут помиње сто и више година после отварања кафана у Цариграду. Реч „кафу“ први је код нас забележио Нико Кувелић, дубровачки повереник у Новом. У свом писму од 6. јуна 1678. године он из Новог извештава дубро-

вачку властелу да је примио послани поклон — кафу — за новског дыздара.

ЦОНИ ХАЗАРД

БРЕНК РОБИН

